Mr.I.PENIKS
4223 Dorchester Str.W.
Montreal 6, P.Q.

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telephone — WA 0792
Editor in USA: A. Zvērinš,
102—15 85 Drive Richmond Hill 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9 -7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL. POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA
AMERIKĀ

Nr. 75./98 TREŠDIEN, 1952. G. 24. SEPTEMBRĪ 2. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VIKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telefons — WA 0792
ASV redakcija: A. Zvērinš,
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N. Y., USA
Tel.: Virginia 9 -7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1,50; par 3 mēn. $4,50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.—.
Sludinājumu maksa:
sīkd. dalā $1,40; tekstā $2,80
par vienu collas telpu 1 slejā

VAI IRĀNĀ KRIZE?

Teherāna. — Mosadeghs atbildes Anglijai un Amerikai par eļļas avotu jautājuma nokārtošanu arvien vēl nav. Sarežģījumi radušies ar daudzu parlamenta locekļu vēlēšanos angļu priekšlikumu nenoraidīt pilnīgi, bet prasīt zināmu piekāpšanos atsevišķos jautājumos. Otrs iemesls ir spējīgās Moslema līgas vadītāja Kašāni uzmusinātāja runa, kurā Kašāni brīdinādama angļus, soloties tiem atriebties. Tuvākā laikā Irānā sākšoties plaša moslemiešu konference, kurā arī stipri aģitēšot pret angļiem. Kašāni uzsvēra, ja Irānas moslemieši nespēšot pieveikt angļus Tuvo Austrumu izmantošanas politikā, viņi būšot spiesti griezties pie Pad. Savienības 30 milj. moslemiešem pēc atbalsta.

Šķiet, pat nacionālais Mosadeghs no šīs runas nav izlobījis Irānai nekā labu, kamdēļ arī viņš angļu priekšlikumus vēl nenoraida. Kašāni politiskā nostāja vienmēr bijusi neskaidra, bet ar savu pēdējo runu tas skaidri norādījis savu pievēršanos komūnismam.

MOSADEGHS ESOT RĪKOJIES PAREIZI

Teherānā. — Irānas Senāts un Apakšnams vienprātīg akceptējuši premjēra Mosadegha rīcību sarunās ar britiem un amerikāņiem naftas strīdus jautājumā. Irāniešu tautas vietnieki atzina, ka Mosadeghs rīkojies pareizi, noraidot prezidenta Trūmena un premjēra Čerčila priekšlikumu, kurā piesolīja vairāk miljonu lielu aizdevumu un atbalstu, ja problēmu atrisināšanas pēc ieteikumā minētajiem noteikumiem. Tāpat abas palātas apsveica Mosadegha izstrādāto pretpriekšlikumu. Senāta lēmums pieņemts ar 39 pret 0 balsīm, un Apakšnamā ar 60 pret 0 balsīm. Šķiet, ir vietā atzīmēt, ka prāva daļa deputātu sēdē nepiedalījās. Zināmi, ka pašreizējā situācijā ir bīstami runāt pret Mosadeghu, aiz kura stāv satracināti nacionālisti un aiz viņu mugurām veikli rīkojas komūnisti, deputāti, kas domā citādi, sēdēs nepiedalās.

Gen. Nagibs atņem ieročus

Kairo. Ēģiptes min. prezidents un armijas komandieris ģen. Nagibs svētdien izdeva rīkojumu, ar kuru visi pilsoņi aicināti nedēļas laikā nodot viņu rīcībā esošos ieročus. Rīkojumā gan teikts, ka atsevišķi pilsoņi vēlāk saņems savus ieročus atpakaļ.

Šis Nagiba rīkojums ir gluži pretējs pagājušā gada vafdistu partijas uzaicinājumam, kas iedzīvotājiem ieteicā iegādāties ieročus „atbrīvošanas" karam no angļu jūga un organizēt vietējus aizsargu pulciņus.

Komūnistu pārstāvji atstāj Romu

Bonnā. Pagājušā nedēļā Bonnā bija ieradušies vairāki Austrumvācijas parlamenta locekļi, lai apspriestos par visas Vācijas apvienošanu. Protams, Adenauera valdība šīm sarunām nevēlējās veltīt lielu uzmanību. Sarunas beidzās sestdien, un komūnistu pārstāvji aizbrauca no Rietumvācijas, ļeko nesasniegu-ši. Komūnistu priekšlikumos neesot bijis nekā jauna, kādēļ ne valdība, ne parlaments savā pašreizējā sesijā tos neapspriedīs.

AN KARASPĒKS ATGŪST OLD BALDY KALNU

Seulā. — AN karaspēks pēc smagām cīņām atguva svarīgās pozicijas ap Old Baldy kalnu. Komūnisti šo kalnu ieņēma piektdien ar tanku atbalstu. Kādā citā frontes rietumu daļā sabiedrotie bija spiesti uzdot kauju ap Kalī kalnu.

Amerikāņu smagie bumbvedēji svētdien atkārtoja piektdien atsākto aizmugures mērķu bumbošanu. Šoreiz to uzbrukumi tika vērsti pret municiju rūpnīcām pie Sinuiju Ziemeļkorejas rietumu daļā, tieši pie Jālu upes. ASV iznīcinātāju lidmašīnas cīņās ar krieviem nogāza 4 un bojāja 7 Migus.

Sabiedroto un komūnistu pamiera sarunas no jauna atliktas uz vienu nedēļu.

Parlamenta vēlēšanas Zviedrijā

Stokholmā. — Svētdien visā Zviedrijā notika parlamenta vēlēšanas. Iepriekšējā parlamentā sociāldemokratiem bija 112 vietas (pavisam parlamentā 230), bet liberāļiem tikai 57 un konservātīviem 23. Sociāldemokrati kopā ar zemnieku partiju sastādīja līdzšinējo Zviedrijas koalicijas valdību. Vēlēšanu iznākums vēl nav zināms.

Zviedri nevēlas ASV flotes apmeklējumu

Pēc lielo manevru noslēguma amerikāņu flote bija paredzējusi ar oficiālu vizīti ierasties Zviedrijā. Stokholmas valdība tomēr baidās, ka šāds apmeklējums varētu izsaukt pārmetumus no Padomju Krievijas puses. Sakarā ar to ASV flotes apmeklējums nenotiks.

Arī zviedru flote uzsākusi savus manevrus Baltijas jūrā. Tie notiks ūdeņos no Gotlandes salas līdz Botnijas līča ziemeļiem. Zviedru flotes uzdevums būs atvairīt „pretinieka" sauszemes spēku invāziju Zviedrijā.

Zviedru flote sākusi lietot kādu jaunizgudrojumu, kas neitrālizē radio traucējumus no kādas citas stacijas. Zviedru radio sakarus dažreiz traucēja kāda krievu radio stacija Rīgas apkārtnē. Ar jauno izgudrojumu šos traucējumus var novērst.

Gaida angļu atombumbas mēģinājumu

Melburnā. — Austrāliešu prese ziņo, ka pirmās angļu atombumbas izmēģinājums var notikt šonedēļ kuru katru dienu uz Monte Bello salas. Angļu gal venais atombumbas zinātnieks Dr. W. G. Perry svētdien ar angļu karakuģi aizbrauca no Austrālijas kontinenta, lai dotos uz Monte Bello salu. Angļi savas pirmās atombumbas spridzināšanu tur ļoti lielā slepenībā un tikai atsevišķus ārzemju zinātniekus pielaiž izmēģinājuma tuvumā.

RUCAVIETE A. NULĪTIS
GLEZNA IZSTĀDĪTA LNAK KULTŪRAS DIENU IZSTĀDĒ DV MĪTNĒ

LATVIEŠU ZINĀTNIEKI PIEDALĀS PASAULES VĒSTURES SASTĀDĪŠANĀ

Apvienoto Nāciju izglītības zinātnes un kultūras organizācija (UNESCO) sākusi priekšdarbus pasaules vēstures sastādīšanai. Tas būs plašs darbs, kas ieptvers vairākus desmitus sējumu. Pie vēstures sastādīšanas strādās vairāki zinātnieki, amerikāņu prof. Ternera vadībā.

Lai panāktu to, ka jaunajā pasaules vēsturē būtu pienācīgi apgaismots Latvijas jautājums, Latviešu Konsultatīvā Kopa iesniegusi UNESCO priekšlikumu, lai vēstures sastādīšanā pieaicina arī latviešu vēsturniekus. No UNESCO sanemta atbilde, kurā tā lūdz LKK minēt vairākus latviešu vēsturniekus, kuri varētu sniegt rakstus par Latvijas vēsturi. LKK kā tādus ieteica prof. A. Švābi, prof A. Straubergu, Dr. V. Ginteru, doc. Aberu un doc. Šturmu. UNESCO tagad paskaidrojusi, ka tā stāsies sakarā ar latviešu zinātniekiem, tiklīdz būs veikti vajadzīgie priekšdarbi.

UZAICINĀJUMS

Latviešu Nacionālās Apvienibas Kanadā vēlēšanu komisija uzaicina visas Kanadā esošās organizācijas, draudzes, biedrības un kopas neaizmirst piesūtīt ne vēlāk kā līdz š. g. 6. oktobrim vēlētāju sarakstus. Sarakstos jāmin ne tikai tie tautieši, kas ir kādas organizācijas biedri, bet gan visi tautieši, kuru adreses organizācijai ir zināmas.

Tāpat vēlēšanu komisija uzaicina visus Kanadā dzīvojošos tautiešus piesūtīt savas adreses vēlēšanu komisijai. Neaizmirstiet paziņot adresu maiņu.

Vēlēšanu komisija piesūtīs vēlēšanu materiālus visiem tiem tautiešiem, kuru adreses tai būs zināmas.

Bez tam vēlēšanu komisija uzaicina organizācijas, draudzes, biedrības, kopas un arī atsevišķas tautiešu grupas neaizmirst, ka kandidātu saraksti LNAK vēlēšanām piesūtāmi vēlēšanu komisijai ne vēlāk kā līdz š. g. 6. okotobrim.

Pieprasiet vēlēšanu instrukciju. Adrese: St. Andrews Church, corner Jarvis and Carlton St., Toronto, Ont.

LNAK vēlēšanu komisija

Kad ASV ratificēs genosida konvenciju?

VALSTS DEPARTAMENTA SABIEDRISKO LIETU SEKRETĀRS SOLA LABVĒLĪGU LĒMUMU

Baltijas komitejas Vašingtonā pr-dis Adolfs Klaupiks, sakarā ar komitejas 14. jūnijā genosida jautājumā iesniegto rezolūciju, saņēmis no Valsts Departamenta sabiedrisko lietu nodaļas vad. Hovarda A. Kuka (Howard A. Cook) šādu vēstuli, kas nosūtīja arī Baltijas valstu Brīvības komitejas priekšsēdim Vaclavam Sidzikauskam:

Vēstījums skan:

„Sakarā ar Pad. Savienības nelikumīgās invāzijas Baltijas valstis 12. gada dienu, sūtu Jums manus izjustus sveicienues. Savienoto Valstu valdībai un tautai ir instinktīvas dziļas simpatijas pret Igaunijas, Latvijas un Lietuvas tautām, kas nonākusas verdzībā, un tanī pat laikā to atbaida okupācijas varas rīcība, kuŗas varmācīgo Baltijas valstu inkorporāciju mēs nekad neesam atzinuši. Mēs izsakām atzinību Igaunijas, Latvijas un Lietuvas diplomātiskiem un citiem pārstāvjiem par viņu noteikto uzstāšanos savu zemju labā. Mēs savus Baltijas draugus neaizmirsīsim. Kur vien tie atrastos, mēs caur Jums izsakām viņiem mūsu izjustās cerības, ka viņiem būs pietiekoši daudz spēka un pacietības, pārdzīvot šo uzspiesto, griezīgo tiranniju, lai reiz tie atkal varētu baudīt brīvību un neatkarību brīvo tautu saimē."

Tālāk Hovards A. Kuks saka:

„Savienotās Valstis izmanto katru gadījumu, gan Apvienotās Nācijās, gan citur, lai izrādītu savas dusmas un sašutumu par šo cilvēka tiesību sistēmatisku pārkāpšanu, masu barbarisko iznīcināšanu un deportācijām austrumu Eiropā. Mēs esam centušies darīt visu, ko vien var atzīt par lietderīgu un konstruktīvu, padarot nepārprotami skaidru mūsu noteikto nostāju pret šo Pad. Savienības atbaidīgo rīcību. Departaments cieši seko lietai un ikvienā gadījumā, ja tāds rastos, AN vai citur, ieņems tādu nostāju, kas vislabāk noderēs, lai panāktu, ka Pad. Savienība pārtrauc šādu rīcību zemēs, kas atrodas zem viņas kontroles.

Šinī sakarā mūsu delegācijai AN tomēr ir grūti uzņemt genosida apsūdzību dienas kārtībā, vai arī stingri to atbalstīt debatēs, ievērojot, ka Sav. Valstis, kā Jums tas zināms, līdz šim vēl nav pievienojušās Genosida konvencijai. Departaments stingri atbalstīja genosida konvencijas pieņemšanu Senātā Senāta Ārlietu komitejas apakškomitejas sēžu laikā 1950. g., un turpina atbalstīt tās drīzu ratifikāciju Savienotās Valstīs. 1950. gada augustā prezidents Trūmens griezās pie Senāta Ārlietu komitejas priekšsēdētāja ar uzaicinājumu jautājuma ātrai un labvēlīgai izšķiršanai. Kad Sav. Valstis būs konvenciju ratificējušas, mūsu delegācijām AN iestādēs būs daudz izdevīgāks stāvoklis, lai tās varētu ieņemt piemērotu nostāju šai jautājumā."

Gaidāmi lieli gaisa spēku manevri

Londonā. — Pēc nedēļas Anglijā sāksies lielākie gaisa spēku manevri, kādi jebkad noturēti Eiropā. Piedalīsies angļu, amerikāņu, franču un citu valstu aviācijas spēki un izpletņu lēcēju vienības. Manevros pirmoreiz savas spējas rādīs slavenie angļu „Kanbera" strūklli-mašīnu bumbvedējs.

Vidējo Austrumu aizsardzības problēma

Jauns priekšlikums

Nule publicēta oficiāla informācija, ka Savienotās Valstis ir izstrādājušas jaunu priekšlikumu, kas ieteic soļus, kādi sperami, lai nokārtotu Vidējo Austrumu aizsardzības jautājumu. Tas ir jaunu mēģinājums iekļaut šo zemes lodes nostūri Rietumu valstu aizsardzības sistēmā, lai nocietinātu to pret Maskavas iekarošanas plāniem. Pagaidām tā ir viena no vājākām vietām brīvās pasaules aizsardzības lokā.

Pirms gada jau notika līdzīgs mēģinājums, bet tas cieta neveiksmi. Sākās iekšējā nacionālisma atraisītie un ārējā internacionālisma uzpūstie remieri, kas pārvilka treknu svītru visiem britu un amerikāņu labi domātiem Vidējo Austrumu aizsardzības plāniem.

Pirms gada izmēģinātie un britu ietekmē izstrādātie Vidējo Austrumu aizsardzības valņa celšanas meti bija Rietumu lielvalstu pašu mājās sagatavoti, to pasniedza pašiem austrumniekiem un tiem atlika tikai pievienoties un parakstīt vai arī teikt nē. Tie izvēlējās pēdējo atbildi.

Jaunie priekšlikumi, pie kuŗiem strādājuši amerikāņi jau ilgāku laiku, pamatojas uz Vidējo Austrumu tautu īpašo interešu pētījumiem. Zināms, ka ar šo problēmu daudz nodarbojušies arī britī. Savu nule pieteikto priekšlikumu amerikāņi iesniegs britiem. Taču jau tagad zināms, ka ir amerikāņu, ir britu priekšlikumu izstrādāšanā vadītājs sauklis ir bijis: radīt aizsardzības sistēmu, kas būtu pieņemama arabu tautām, īpaši Ēģiptei.

Amerikāņiem neesot domstarpību ar britiem par to, kā būtu nokārtojama pati aizsardzība, bet briti esot daudz atturīgāki pašu arabu valstu iesaistīšanā. Pēc britu ekspertu ieskatiem amerikāņi gribot par daudz iztapt arabu valstīm, dāvājot tiem uzticību, kas, runājot par šī novada austrumu laudīm, esot nevietā.

Vajadzību labprātīgi piesaistīt pašas arabu nācijas, amerikāņi uzskata par vienu no vissvarīgākajiem prickšnoteikumiem. Vai nu neticēdami, vai arī neuzticēdamies Vidējo Austrumu tautu vadītājiem, briti domā, ka vajadzētu vēlreiz mēģināt pierunāt austrumniekus piedalīties britu, amerikāņu un viņu sabiedroto izplānotajā aizsardzības sistēmā. Ja arabu valstis no tā atteiktos, tad velti tērēt laiku, mēģinot viņus uz to piešaut. Rietumu lielvalstīm jārīkojas pašām patstāvīgi. Savienotās Valstis domā, ka Rietumu valstis izdarītu lielu kļūdu, ja mēģinātu nodibināt arabu valstu aizsardzību bez šo valstu līdzdalības. Tādēļ amerikāņi gandrīz atzīst par veltīgu britu mēģinājumu celt Vidējo Austrumu aizsardzību bez tiem, uz kuŗu zemes jā būt aizsardzības līnijai.

Jaunais amerikāņu priekšlikums paredz, ka paturama agrāka ideja ka dibināma īpaša Vidējo Austrumu aizsardzības sistēma. Pirmām kārtām būtu jāpanāk vienošanās ar arabu valstīm par organizācijas principiem un tad jālūdz, lai pašas Vidējo Austrumu tautu ēģiptiešiem.

Abas lielās Rietumu varas jau kopš gada turpina savstarpēju sazināšanos un konferē ar Franciju, Turciju, Austrāliju, Jaunzēlandi un Dienvidafriku, lai rastu atrisinājumu, kas ietvertu arī pārējo pretkomūnistiskās frontes dalībnieku intereses.

Šajās savstarpējās sarunās allaž ir bijis gala slēdziens, ka Vidējo Austrumu aizsardzības organizācija nevar būt kaut kas pilnīgi patstāvīgs, bet tai ir jābūt daļai no lielā aizsardzības loka, kas vērsts pret komūnistu agresiju.

Nākot ar savu plānu, amerikāņi īpaši uzsver, ka Vidējo Austrumu aizsardzības jautājums ir jānokārto ļoti steidzami. To prasot nestabilais stāvoklis Irānā, ko sarezģījot augošās žīdu un arabu nesaskaņas, to prasot plaisa, kas veras plašumā starp britiem un arabu zemēm, īpaši britiem un valdības izstrādā pašas savus priekšlikumus, kas balstītos uz šiem principiem.

NUJORKĀ IERADIES ČECHOSLOVAKIJAS BRĪVĪBAS IZNĪCINĀTĀJS

„Queen Elizabeth" šinīs dienās atveda Nujorkā divus ievērojamus pasažierus — Valentīnu Zorinu, PSRS ārlietu viceministru, kas tagad iecelts par PSRS delegātu pie Apvienotām Nācijām, un Georgiju Zarubinu, PSRS jauno vēstnieku pie ASV valdības. Kad abi krievu dižvīri policijas apsardzībā atstāja ostu, tiem nepatīkamu pārsteigumu sagādāja grupa čechoslovaku emigrantu ar plakātiem un savu orķestri, kas spēlēja Šopena sēru maršu.

Kā zināms, Zorins bija tas, kas 1948. g. noorganizēja apvērsumu Prāgā, nogāžot demokratisko valdību un nodibinot komūnistisko iekārtu. Zorins čechoslovakijai nozīmē to pašu, ko mums Višinskis. Plakātos bija lasāms: „Zorins — Čechoslovakijas demokratijas bende", „Zorins — Prāgas kapracis", „Čechu urāna rakšuvju pārzinis Zorins", „Kas atbildīgs par J. Masarika nāvi?", „Čechoslovakijas ienaidnieks Nr. 1", „Zorina kungs, Amerikā nevar taisīt apvērsumu".

Pretēji līdzšinējam padomju delegātam pie AN Maļikam, kas pilnīgi pārvalda angļu valodu un uzstājas loti pašapzinīgi, Zorins, nekāpj Amerikas krastā, izskatījās nobijies un korespondentiem atbildēja krievu valodā ka viņam nekā neesot ko teikt.

Padomju deleģātam pašam sava pils

Padomju valdība nopirkusi savu īpašumu Brukvillē, L. I., pie Nujorkas, kur apmetīsies jaunais padomju delegācijas vadītājs pie Apvienotām Nācijām V. Zorins. Īpašuma platība ir 15 akri. Trīs stāvu ēkā ir 38 istabas, kas iekārtotas loti grezni. Mājā ir arī savs peldbaseins.

IETEIC ATOMBUMBAS KOREJAI

Nujorkā. — Amerikāņu leģiona komandieris, runādams strādnieku federācijas kongresā, īpaši vērsās pret Korejas karu, kam neesot paredzams gals. Līdz šim šis karš esot sagādājis Savienotām Valstīm loti lielus prestiža, materiālu vērtību un cilvēku dzīvību zaudējumus. Neesot nekāda vajadzība pieciest šo nelaimi, kas ārda amerikāņu dzīvi. Esot jādara drīzs gals Korejai, panākot uzvaru ar militāriem līdzekļiem. Tūdaļ esot jābombardē komūnistu piegādes centri aiz Jalu upes. Šajā bombardēšanā esot jālietā pat atombumba, ja tas būtu militāri izdevīgi. Iespaidīgi satriecot komūnistu rezerves, Maskavai zudīšot kāre uz tālākām avantūrām. Šajā sakarā esot tūdaļ jāpanāk Apvienoto Nāciju piekrišana atombumbas lietāšanai Korejā.

NEAIZMIRSTIET, KA KANDIDĀTU SARAKSTI LNAK PADOMES VĒLĒŠANĀM JĀIESŪTA LĪDZ 6. OKTOBRIM!

LATVIJA

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.

Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos nosūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

KOPSOLĪ PAR MŪSU TAUTAS INTERESĒM

OSVALDS BRENĶIS

Jau vairākus gadus no vietas ir notikušas gan LNAK delegātu sanāksmes, gan vēlētas padomes sēdes, un arī daudzajās organizāciju sanāksmēs vienbalsīgi ir izskanējusi nepārprotama, debatēs izkristallizēta doma, ka lielajam latviešu skaitam Kanadā ir nepieciešama sava centrālā organizācija. Šīs organizācijas vadībai jābūt demokratiskā kārtā visu mūsu pašu vēlētai, lai tā cienīgi un neapstrīdami drīkstētu un spētu pārstāvēt visus Kanadā dzīvojošos latviešus.

Neatkarīgi no vairākiem pastāvēšanas gadiem, nemeklējot vainu un vainīgos ir pārāk skaidrs, ka tāda centrāla organizācija, kāda mums ir LNAK tagad, nav ne juridiski ne morāliski tiesīga pārstāvēt visus latviešus Kanadā, tā pārstāv tikai dažus simtus. Ir jāmeklē ceļi un līdzekļi, kā radīt tādu centrālo organizāciju, kādu mēs vēlamies.

Latviskās sirdsapziņas pukstus klausoties, tā vien liekas, ka nezin vai pareizi darīsim, ja ņemsim savu ārtavu, šoreiz kaut vienu dolara apmērā, un atturēsimies no LNAK izsludinātām padomes vēlēšanām. Cik dīvaini gan tas izklausās, ka latvietim, kas grib savu balsi nodot vēlēšanās par savu šīs zemes trimdas dzīves augstāko vadību, ir papriekšu par savām balsošanas tiesībām it kā jāsamaksā. Ir tomēr savi motīvi, kuŗi iepriekš teikto liek uzlaiku aizmirst. Ja kāds šādas vēlēšanas principā negrib atzīt un tāmdēļ grib kļūt pasīvs, tad derētu atcerēties, ka mēs dzīvojam demokratiskās brīvības zemē, un paši, smagās okupantu diktatoriskas varas pārdzīvojuši, augstu cienījam un vērtējam demokratiskos principus. Ja līdzšinējās LNAK padomes vairākums savā darbības laikā nevarēja pieņemt statūtus, kas paredzētu visiem latviešiem Kanadā vienlīdzīgas vēlēšanu tiesības, tad mēs nevaram to ņemt ļaunā, jo šī padome, neatkarīgi no tās vēlēšanas veida, ar balsu vairākumu demokartiskā kārtībā šos statūtus ir pieņēmusi. Mēs nevaram arī aizmirst, ka no Kanadā dzīvojošiem desmit tukst. latviešu pag. vēlēšanās piedalījās tikai astoņi simti, un šis bija tas skaitlis, kas ar savām balsīm izvaudzija tagadējo padomi. Varam droši teikt: ja mēs vēlēšanās būtu bijuši aktīvāki un vēlētāju būtu piecreizes vairāk, tikreiz savādāka būtu arī padomes seja. Visi līdzšinējie pasīvie, kas nav kaut kādā ziņā apmierināti ar LNAK līdzšinējo uzbūvi, šodien varbūt domātu citādi.

Ir jādara darbs un jādod arī sava ārtava, lai veicinātu sabiedrisku lietu, kaut arī to citi izlēmuši un pēc mūsu domām viss neiet tā, kā vajag. Vienreiz un tikai vienreiz, ir jāaizmirst viss, kas mūsuprāt būtu līdz šim nepareizi darīts. Ar mūsu visu aktīvu līdzdalību vēlēšanās būs ievēlēta tāda padome, kuŗa ar saviem lēmumiem var panākt līdzšinējā stāvokļa kardinālus grozījumus visos mūsu augstākās sabiedriskās dzīves vadības pamatprincipos.

Reiz par visām reizēm būsim stipri un garā lieli, nenogrimsim sīkumu un savu dažādo aizspriedumu seklos ūdeņos, bet teiksim sev un savam kaimiņam:

„Dari savu svēto pienākumu tautas interešu un kopības apziņas stiprināšanai, Latvija prasa no tevis pūles un spēkus, nežēlojot arī savu sūrā grūtā darbā pelnīto dolaru, lai tu neklūtu sarrupceļa gājējs, bet justos drošs kopsolī ar savu tautu ceļā uz Latvijas brīvības atgūšanu. Neaizmirsti, kādu atbildību tu nes Dieva, savas tautas un vēstures priekšā!"

Jaunzēlandes latvieši vēlēs savus pārstāvjus

VĒSTULE LATVIJAI AMERIKĀ NO AUKLANDES

Katrai emigrācijas zemei piemīt savas īpašības, kas var izvērsties gan par priekšrocībām, gan arī par traucējumu, atkarā no spraustā mērķa. Dažs, kas izvēlējies kādu no Vecā Kontinenta valstīm par savu azilu līdz mājupbraukšanai, par šo tuvību mūsu senākam garam un dzīves veidam maksā ar lielāku baiļu sajūtu un, varbūt, pat ar plānāku maizes riecienu. Cits, turpretim, par biezāku pavalga kārtu spiests pārdot savu „pirmdzimtību" savu vietu gara bruņinieku ierindā, lai virzītos kopsolī ar anonīmiem darba miljoniem visos zemes vējos. Šāds likteņis, šķiet, izveidojis jaunu sabiedrību, kas, sirgstot ilgās pēc seno dienu godības, ir ar mieru ziedot šodienu cerībā uz rītdienu, kas lai līdzinātos vakardienai tur tālumā ...

Šis ilgojums tad arī kļūst par dzenuļi likot aglabāt zūdošo tautas vienību, kas pašreiz domājama vienīgi kā ideāla valsts, kam gan trūkst territorijas, tomēr atlikuši divi ārējie atribūti — valsts piederīgie un centrālā vara. Šī centrālā vara būs tik spēcīga, cik mēs paši to stiprināsim. Un vienīgais veids, kā to īstenot, būtu ikvienam izteikt savu vēlēšanos, kuŗš no mūsu vidus lai drīkstētu runāt lielā vairuma vārdā kā vietējos jautājumos, tā arī konjunktūrās, kas varētu skart mūsu politisko nākotni.

Vērojot demokratiskā principa izpaudumu dažādās augstas kultūras zemēs, mēs paši arī esam guvuši pārliecību, ka tie laiki jau pārdzīvoti, kad par tautas pārstāvjiem nāca veikli izdarītāji uz visādu „astu" pamata, vai vienkārši uzkundzējās, nostādot mazāk aktīvo sabiedrības daļu notikuša negatīva fakta priekšā. Bargā steigā maizes cīņā vairums mūsu tautas piederīgie labprāt raisās valā no sabiedriskiem pienākumiem, pametot arēnu kā rosīgākiem, tā arī, diemžēl, sekli godkārīgiem elementiem, kam gan vismazāk rūp nacionālās kopības saglabāšana, bet galvenokārt kāds jauns „prezidenta" tituls, ko tad varētu skandināt vietā un nevietā.

Šāda pat pelēka ikdiena rit arī mūsu saulainā zemes malā. Tāpēc, kaut gan valdības atbalstītā Eiropas nometņu iemītnieku iecelošana šeit jau noslēgusies, tā kā mēs jau varētu aptuvēnis apzināt savu skaitu un ar to operēt, latvieši tomēr diez' cik tālu vēl nav tikuši sava skata pievēršanai turpmāko likteņu izveidošanai un darbīgai ieteknēšanai no mūsu pašu puses, cik tālu pasaules likteņa raksti mūs aicinātu talkā.

Vērojot mūsu tautas agrākos neatkarības cīnītājus, varam konstatēt, ka tie bijuši gados zaļokšņi censoņi. Pēdējais karš izraisījis citādu ainu. Tie ir mūsu politiskie darbinieki, kas turpina brīžiem neauglīgu savstarpēju apkarošanos, taču meklē arī ceļus tautas kopības saglabāšanai. Grūti cerams, ka īstu rosību šai virzienā varētu attīstīt mūsu studējošā jaunatne dažādās pasaules malās. Tāpēc arklam roka jāpieliek būs tai pašai vairāk rūdītai vidējai paaudzei. Un šeit nu gan tautas runas vīru godā visi vēlētos redzēt personas ar neaptraipītu pagātni un ētisku stāju.

Latviešu nedaudzie simti Jaunzelandē izkaisīti abās salās pāri par 300 kilometru atvēzienā. Gluži kā ASV, visi dzenas pēc sava auto, tā šeit, dzīvokļu trūkuma pēc, kas vien spēj, cenšas iegūt īpašumā ģimenes mājiņu, līdz ar to piesaistot sevi „zemei", kas savukārt laupa kustības brīvību un kavē latviešu satikšanos savā starpā. Pat lielākie centri — Kraistčerča, Vellingtona un Auklande — reti apsveic savā vidū viesi no kaimiņiem.

Šis „iebūviešu" statuss, liekas, ir viens no galveniem iemesliem, kāpēc līdz šim latvieši nav paguvuši organizēties visas Jaunzelandē izkaisīti abās salās tumis apsākuši pašdarbību vairāk vai mazāk formālā veidā. Piemēram, Kraistčerčā (Christchurch) turpat divi gadus pastāv latviešu luterticīgā draudze, kur vēlēts pārstāvis pārzin un vada latviešu pasaulīgo sabiedrisko sadzīvi. Vellingtonā darbojas latviešu biedrība. Arī Auklandē beidzot nodibināta luterticīgā draudze (ar latvieti stud. J. Kumisaru priekšgalā), kas, kā rādās, izvērtīsies par centru, kur varbūt, radīsies kāds cits saiešanās veids uz laicīgiem pamatiem, kas būtu visiem pieņemams.

Vajadzība pēc vēlētiem pārstāvjiem, kas baudītu vairākuma uzticību un ar tiesību varētu runāt šīs zemes latviešu vārdā kā šeit, tā ārpusē, bija jūtama kopš ilgāka laika. Beidzot nu šī vajadzība ir tiktāl nobriedusi, ka tālredzīgākie un piedzīvojušākie mūsu saimes locekļi salikuši prātus un padomus kopā un vienojušies izkārtot vispārējas vēlēšanas, dodot iespēju itin visiem izteikt savu gribu. Iniciātoru grupa Aucklandē techniskām grūtībām atradusi atrisinājumu, lūdzot māc. R. Reinfeldu savos kārtējos braucienos ziedot zināmu laiku un pūles, lai pulcinātu visus latviešus, tā ka tie varētu nodot savas balsis. Praktisko sīkumu izkārtošana ir tuvākās nākotnes jautājums. Atkarā no statistikas, tiks aplēsts pārstāvju skaits no lielākiem tautiešu apdzīvotiem centriem, tāpat kā no apgabaliem, kur tautieši dzīvo izklaidus. Šie vēlētie pārstāvji no sava vidus izveidos prezidiju, kas tad pārzinātu šīs zemes latviešu pārstāvniecības lietas. Šis prezidijs varētu būt tiesīgs runāt visu vārdā arī ar vietējām iestādēm, kur līdz šim palīdzīgu roku nav liedzis Latvijas goda konsuls J. F. Mackley's. Tas tad nu būtu pirmais solis uz latviešu kopību Jaunzelandē. Pārrunās izskanēja doma, ka ievēlētiem pārstāvjiem nevajadzētu uznemties aktīvus amatus vietējās latviešu organizācijās, lai viņi varētu paturēt zināmu neitrālitāti, kas tik ļoti vajadzīga iespējamu asumu izlīdzināšanai. Līdzīga veida kopdarbība un pārstāvniecība „sarakstes ceļā" jau pastāv citāda rakstura trimdas organizācijās, piem., akadēmiskās saimes aprindās. Ir izkristalizējusies svētīga doma, ka latviešiem vajadzētu panākt vienu organizāciju katrā centrā, lai neizšķiestu spēkus, un lai visi tautasbrāļi varētu pulcēties neatkarīgi no dažādiem agrākiem nogrupējumiem, kas taču savu laiku ir pārdzīvojuši un kas gan ne mūžam nevar atdzimt tādā formā, kā tas bijis kādreiz.

Šogad 18. novembŗa svinības rīkos Auklandes draudzes padomes latviešu sektors. Svinīgam dievkalpojumam „Alls Saints" baznīcā 22. novembrī sekos akts un draudzīga stunda blakus zālē; minētās baznīcas vikārs Rev. L. O'S. Beere jau vairākkārt laipni aicinājis latviešus savās telpās. Paredzēts, ka runās skol. Grava un arī mūsu aizjūras viesis A. Āboliņš, ja viņš vēl tobrīd atrastos mūsu starpā.

Pēc patīkamā pulciņā pavadītiem mirkļiem esam atkal reiz senās romantikas varā, kur „mirdz pavasars un smaržas raisās, un pāri skumjai pasaulei no jauna cerinziedi kaisās", kā Daugavmalā toreiz, kad nenojautām, kādas vētras mūs izkliedēs pa visiem vējiem.

Auklandē, 1952. gada 17. sept.

Lidija Maulica.

PATEICĪBA

Pirmās Kanadas latviešu Dziesmu dienas tautas tērpu godalgošanai balvas vēl ziedojuši: A. Dzērvīte, B. Pētersone un Ed. Dzenis — latvisku segu, A. Gūtmanis — kārbiņu un E. Krūka — 4 krūzītes. Visiem ziedotājiem sirsnīgs paldies!

Rīcības komiteja.

DŽONESA TĒVS

ziedo Invalidu Namam

Mūsu visu sirsnīgais draugs Džons Džoness, dodamies uz Albertas sēru avotiem, lai ārstētu savu smago reumatismu, atsūtījis DV Toronto nodaļai $20.— ziedojumu Invalidu Namam un trūkumcietēju aprūpei. Savā vēstulē Džonesa tēvs, starp citu, raksta:

„Abi ar sievu esam ar bargo reumatisma sērgu galīgi nomākti, un pat paiešana ar spieķu palīdzību pagrūta, tomēr vēl esam dzīvi, kaut kas jādara — ārsti, zāles un ierīvējumi nelīdz, —ceram, ka šie karstie sēru ūdeņi kalnos līdzēs. Iekams mēs tur aizbraucam, arī piedomājām ziedot savu ārtavu Invalidu Namam Vācijā, jo arī pats esmu vecs kara invalids ar kara brūcēm. Dabonu tagad vecu laužu pensiju, kopā 50 dolarus mēnesī, no kā arī jāpārtiek un maz atliek, bet cik spēju, daru, jo arī es esmu latvietis. Uz tēva mājām prāts man nesās, pa Kanadas kalniem lejām daudz esmu klīdis, kājas tagad sāp, ļoti pieguris apstājos. Es ceru — aiziet, sasniegt tēva mājas, tā maldos še Kanadā daudzus gadus bez dzimtenes.

Dievs, svētī Latviju un Jūs visus tur Toronto! Ar mīļu sveicienu no vecā Jāņa un Olgas Džoness, Kanadas vecā meža dēla pie Salu ezera krasta smailes! **Džons Džoness.**

AICINĀJUMS

Amerikas Latviešu Apvienībai nepieciešamas ziņas par latviešu jaunatnes pulciņiem ASV. Lūgums visām latviešu draudzēm, biedrībām un latviešu kopām, pie kuŗām pastāvētu jaunatnes pulciņi, kā arī visiem atsevišķiem jaunatnes pulciņiem, steidzami paziņot uz Apvienības adresi: American Latvian Association, Inc. 3220 17th Etreet, N. V., Washington, D. C., jaunatnes pulciņu vadītāju un priekšnieku vārdus, uzvārdus un adreses, uzrādot aptuveni arī pulciņa dalībnieku skaitu.

Informācijai: grāmatu „Jaunatnes Pūrs" I daļu šinīs dienās Apvienība izsūtā visiem pasūtinātājiem un tiem, kas par to iesūtījuši naudu. Skolas gadam sākoties, pieprasāmas Latviešu skolu programmas ASV. Izdevums satur 47 lpp. Saturā programmas ticības mācībā ev. lut. un baptistu konf., latviešu valodā, tautas dziesmās, Latvijas vēsturē un Latvijas ģeografijā. Pieprasāmas uz augšminēto Apvienības adresi, iesūtot $1.— samaksai.

DAUGAVAS VANAGI

SADRAUDZĪBAS VAKARS

Daugavas Vanagu Apvienība Bostonā 13. septembrī DV mītnē rīkoja tautiešu sadraudzības vakaru, kas bija pulcējis daudz apmeklētāju. Apvienības priekšnieks V. Antiņš aicināja ikvienu tautieti atbalstīt DV svētīgo darbu aprūpes un kultūras laukā, čakli ziedojot un atbalstot visus pasākumus un sarīkojumus. Tāpat V. Antiņš aicināja latviešus saslēgties ap DV laikrakstu Latvija Amerikā, kas droši un neatkarīgi pauž nacionāli valstiskus uzskatus, tā atbalstot mūsu cīņu par brīvu Latvijas valsti.

Vakara norisi vadīja DV apvienības valdes loceklis Vītols. Mākslinieciskajā daļā piedalījās koncertdziedātāja Marija Lamberga ar latviešu tautas dziesmu atskanojumiem Jāņa Ansberga pavadījumā, bet Latviešu teātŗa aktieris Reinis Birzgalis nolasīja feletonista Pīča Pirtnieka „romānu" „Traka padarīšana" no biedrību sadzīves, kas izraisīja lielu jautrību un piekrišanu. Plašais DV apvienības grāmatu galds arī pulcēja grāmatu mīlotājus. Sadraudzības vakarā piedalījās arī DV apvienības Bostonā goda biedri, rūpnieks R. Hiršs ar kundzi un daudzi citi sabiedriski darbinieki. Šādu sadraudzības vakaru rīkošana ir jau kļuvusi DV apvienības Bostonā tradicija, un šie vakari gūst piekrišanu un atzinību latviešu sabiedrībā.

L.

SEZONAS ATKLĀŠANAS SARĪKOJUMS ŅUJORKĀ

DV rīkotā balle 13. septembrī bija ievadījums šīs sezonas latviešu sarīkojumu virknei Ņujorkā. Kaut gan temperātūra minētā dienā bija sakāpusi līdz 93 gr. F., Bēthovena zāle bija pilna apmeklētāju.

Ar operešu dziesmām uzstājās dziedātāja Alise Ziemele, kas karjēru uzsākusi jau Tautas teātrī Rīgā. Tagad dziedātāja ar labiem panākumiem uzstājas televizijas raidījumos un kabarē programmās, kur viņa pazīstama ar vārdu Liza Lindt. Baleta priekšnesumus sniedza A. Fjodorovas audzēkne Margita Kaminska. Lai gan dejotājai ir tikai 14 gadu, viņas priekšnesumi ir pazīstami DV sarīkojumu apmeklētājiem no agrākiem gadiem. Ar gandarījumu varēja vērot, ka viņas deja ar katru gadu kļūst labāka. Margita sākusi savu karjēru jau 8 gadu vecumā, kad tā uzstājās Vācijā latviešu darba vīru sarīkojumos.

Labāko valšu dejotāju sacensībā pirmo godalgu ieguva Edite Millere un Elmars Rudzītis, bet otro godalgu Benita Klima un J. Beciks.

DV BALTIMORĀ

Baltimorā Daugavas Vanagu nodaļa 7. sept. bija sarīkojusi darba sezonas atklāšanas vakaru, saistītu ar divām ievērojamām atcerēm: prezidenta Kārļa Ulmaņa 75 dzimšanas dienas atceri un rakstnieka Jāņa Jaunsudrabiņa 75 g. jubileju.

Sanāksmi atklāja Baltimoras DV nod. pr-ks Detlavs norādot, ka nodaļas darbība iepriekšējā pusgadā atzīstama par ļoti sekmīgu, kur bez vairākiem augstvērtīgiem sarīkojumiem gūti arī materiāli panākumi: Invalidu Namam $200 un kādai slimību piemeklētai ģimenei Baltimorā $50.

Valsts prezidenta K. Ulmaņa 75 dzimšanas dienas atceres brīdī māc. H. Rolles kundze izjustos vārdos runāja par prezidenta lielajiem nopelniem mūsu neatkarīgās Latvijas izkarošanā un izveidošanā.

Tālākā vakara daļa bija veltīta Jāņa Jaunsudrabiņa 75 g. pusdzejai. Par rakstnieka dzīvi un darbiem referēja skolotāja M. Krustāne, ļoti interesanti pieskardamās Jaunsudrabiņa biografijai un atjautīgi apskatot viņa darbus.

Par. J. Jaunudrabiņu kā glezniotāju pārskatu sniedza mākslinieks J. Audriņš.

Jaunatne deklamēja Jaunsudrabiņa dzejas un lasīja darbu fragmentus.

A. A.

DV GRAND RAPIDOS

DV Apvienība Grand Rapidos, Mich. sarīko Daugavas Vanagu Apvienības Milvokijā, Wis. viesizrādi 28. sept., pl. 3 pp., lietuviešu kluba telpās, Quarry 1513, N. W.

Izrādīs igaunu rakstnieka Ed. Vildes 3 cēlienu komēdiju Pūķis, režisores M. Valteres-Einbergas iestudējumā un līdzspēlē. Atlikums — Invalidu Nama iegādei Vācijā.

INVALIDU NAMA IEGĀDEI VĀCIJĀ ZIEDOJUŠI:

$108.50 DV Toronto nodaļai iemaksātie ziedojumi pēc ziedojumu saraksteim un atseviški ziedotāji; $3.00 — R. Zirnis; $5.00 — S. Ancāns. $50.00 Latviešu Dāmu Klubs St. Katerinā; $10.00 — T. Lēmanis; $5.00 — J. Roze; V. Šilinskis; $26.50 — DV Toronto nodaļas savāktie ziedojumi; $5.00; J. Popelis; $37.00 DV St. Katarines nod. savāktie ziedojumi pēc ziedojumu saraksta Nr. 20, kuŗus ziedojuši: $5 E. Sakss; $10.00 Z. Andersons; $3 — M. Vīksne; P. Vītols; $2.00 — E. Tuchto; A. Vīksne; P. Kuģis; R. Vītols; N. Duša; A. Sudmalis; $1.00 — A. Biskaps; P. Balodis; A. Pavilonis; K. Klibais.

$32.25 — DV Toronto nodaļas savāktie ziedojumi pēc Nr. 28.

Kopā ar iepriekšējiem ziedojumiem $2074.57.

ZIEDOJUMI

DV Toronto nodaļai ienākuši ziedojumi Invalidu Namam Vācijā:

Jānis Lazdiņš $10.00; Ernests Vipulis $5.00; Džons Džoness (Alta) $15.00; LNAK Palīdzības nozare $100.00; E. un K. Gailītis $5.00; Kr. Trauciņš $5.00; E. Aucova $2; A. Manguls $2.00; Fr. Pelšs $2.00; A. Bāliņš $2.00;

Grūtdieņiem: K. Lejiņš $1.00; J. Feldmans (ASV) $4.50; Džons Džoness (Alta) $5.00.

Ziedotājiem — latviešu paldies.

DV Toronto nod. valde

GRŪTDIEŅU APRŪPEI ZIEDOJUŠI:

$8.00 — DV Niagaras nod. savāktie ziedojumi, kuŗus ziedojuši: $3.00 L. Linde; $2.00 N. Tiltiņa; P. Ruņģis; $1.00 — F. Sirmais. $2.00 — A. un O. Bambers pieteiktais ikmēneša ziedojums par š. g. augusta mēnesi; $4.00 — V. Bučenieks — slimiem tautiešiem Vācijā. $10.00 — H. Medyeckis; $5.00 — kāda tautiete — Rozālijai Lipurs Vācijā.

$10.00 — DV St. Katarines nod. savāktie ziedojumi pēc sar. Nr. 20, kuŗus ziedojuši: $5.00 — E. Sakss; $2.00 M. Vīksne; P. Vītols; $1.00 P. Balodis. $25.00 — DV Toronto nod. savāktie ziedojumi pēc sar. Nr. 28, no kuŗiem $15.00 grūtdieņu atbalstam un $10.00 kara invalidiem.

Izsakām visiem pašaizliedzīgajiem ziedotājiem un ziedojumu vācējiem sirsnīgu paldies. Atzīmējama ir Latviešu Dāmu Kluba St. Katarinā pašaizliedzīgā darbība. Dāmu Klubs jau vairākkārtīgi ir ziedojis pašpalīdzības darbam.

DV Kanadas valde

INVALIDU NAMAM VĀCIJĀ ZIEDOJUŠI:

A. Zelmenis $10.00; A. Bruniņš $10.00; Vīdners $5.00; A. Gulbis $5.00; Egle $5.00; Zvanītājs $5.00; Ziemītis $5.00; Vintuks $5.00; H. Balodis $5.00; A. Zelmenis $5.00; R. Ozols $5.00; S. Ancāns $5.00; V. Mukts $5.00; A. Mukts $5.00; S. Locēns $5.00;

Trūkumcietēju aprūpei:

S. Locāns $5.00; K. Boriss $5.00.

Visiem ziedotājiem sirsnīgs paldies.

DV Kanadas valde

DARBS un BEZDARBS

Montgomery Nursing Home vajadzīga vārīšpratēja saimniece. Jādzīvo klāt. Zvanīt Toronto KE 3617.

Toronto sarīkojumu kalendārs

Svētdien, 27. sept. pl. 7.30 vak. Sv. Andreja b-cas I. zālē LNAK Kultūras dienu sar. Vokāls solistu koncerts, veltīts skaņražu jaundarbiem (V. Ozoliņa, V. Lindes, T. Keniņa, A. Jēruma A. Okolo-Kulaka un J. Norvilja dziesmas un latv. vecmeist. dziesmām (J. Vītols, A. Kalniņš, E. Melngailis, E. Dārziņš, J. Medinš). Piedalās brīvm. M. Plostniece, E.Sedlina un operdz. J. Niedra. Pie klavierēm komp. T. Keniņš.

Svētdien, 5. oktobrī, plkst. 6 vak., sv. Andreja baznīcas mazā zālē, komp. T. Keniņa lekciju cikla Lielās mūzikas problēmas 8. lekcija (2. gads): Mūzikas vērtību skatījums laikmetu maiņās. Mūzikālas illustrācijas skaņu platēs: J. S. Bachs (Pasakalja), Mocarts (Sol-min. simfonija), Bēthovens (uv. Leonora III.), Vāgners (Meistardziedoņu uvertīra).

Sestdien, 11. oktobrī, pl. 7.30 vak. sv. Andreja baznīcas lielajā zālē Toronto Latviešu Nacionālais teātris: E. Skujenieka komēdija Dirigents (atkārtojums) M. Bērziņas režijā.

Sestdien, 1. novembrī, pl. 7.30 vak. sv. Andreja baznīcas lielajā zālē, Toronto Latv. Biedrības teātris: K. Mikelsones luga Slinkā sieva atkārtojums, A. Vilkanča režijā.

KANADAS TIRDZNIECĪBA SASNIEDZ JAUNU REKORDU

Par spīti tam, tirdzniecība starp nekomūnistisko un komūnistisko pasauli sašaurinās, pasaules tirdzniecības apgrozījumi 1951. gadā sasnieguši jaunus rekordus.

Skaitļi, ko publicējušas Apvienotās Nācijas Ņujorkā rāda, ka pasaules tirdzniecības apgrozījumi sasnieguši 76 milj. dolaru, jeb par 37 proc. pārsnieguši 1950. gada līmeni. Jaunie skaitļi ir vairāk kā triskārtīgi pārsnieguši agrāko 1937. gada rekorda skaitļus.

Savienotās Valstis pavisam eksportējušas par 15 miljardiem dolaru un tai pašā laikā importējušas tikai par 10 miljardiem dolaru. No tā redzams, kāpēc „mīksto valūtu" zemju apgabali cieš dolaru trūkumu un kāpēc Savienotām Valstīm katru gadu jāsniedz saimnieciskā palīdzība, lai citas valstis noturētu līdzsvarā.

1952. gada pirmajos sešos mēnešos Kanadas eksports sasniedzis jaunus augstumus, bet tai pašā laikā imports samazinājies. Līdz jūnija beigām Kanadas tirdzniecības bilances kredita atlikums sasniedzis vairāk nekā 164 miljoni dolaru pret apmēram 340 miljonu lielu tirdzniecības bilances iztrūkumu attiecīgos 1951. gada mēnešos.

Šīs milzīgās ārējās tirdzniecības bilances pārgrozības ir norisinājušās tāpēc, ka eksports sešu mēnešu laikā sasniedzis rekorda vērtību — $2,114,700,000 vai 19 procentus virs 1951. gada līmeņa, bet tai pašā laikā importa vērtība samazinājusies līdz $1,950,300,000 vai par 8 procentiem mazāk nekā 1951. gadā. Kā eksporta, tā importa apmēri janvāra—jūnija mēnešu periodā bijuši lielākie kopš Otrā Pasaules kara beigām.

Pasaules tirgus cenu kustības lielā mērā ietekmējušas saimnieciesko stāvokli. Imports pieaudzis par 2 proc, bet cenas pazeminājušās par 9 proc., pie kam kā īpaši raksturīgu piemēru atzīmē vilnas un jēlgumijas cenas.

Arī augstais dolara kurss nav palicis bez ietekmes, jo to Ņujorkā pārdod ar prēmiju. Tai pašā laikā eksporta vairumi pieauguši par 22%, kamēr iegūtas cenas bija tikai mazliet zem 1951. gada cenu līmeņa.

Eksporta vērtība uz Angliju pieaugusi par 55 % un vēl lielāki pieaugumi atzīmējami pārdevumos uz pārējo Eiropu un Dienvidameriku.

Ievedumi no Eiropas un Dienvidamerikas bija apmēram tādi paši, bet ievedumi no Anglijas samazinājušies vērtībā par 28 proc. Tas izskaidrojams ar mazākiem britu automobiļu un tekstīlpreču ievedumiem. Par labu Kanadas automobiļu rūpniecībai muitas likmes angļu automobiļiem paceltas, samazinot pēdējo pirkšanu.

Uzsver: kamēr kanadieši neizrādīs vēlēšanos pirkt britu preces un neatteiksies no pārmērīgu tirdzniecības šķēršļu radīšanas katrreiz, kad britu preces iegūst noņēmējus Kanadas tirgū, britiem pašiem nebūs iespējams pirkt Kanadas preces dolaru trūkuma dēļ. Tirdzniecība citiem vārdiem ir līdzīga divu virzienu ielai, un lai arī cik iespaidīga mūsu „kredita bilance" izliktos, tā mums darīs visai maz laba, jo tas nozīmēs, ka citas tautas nebūs spējīgas pirkt mūsu farmu un fabriku ražojumus.

Liekas, ka tekstīla rūpniecību jau piemeklējusi depresija visas pasaules apmēros un kaut gan briti nevar te pārdot tikpat daudz drēbju kā agrāk, Kanadas ražotāji vēl arvienu prasa muitas tarifa aizsardzību.

Cauruļu, savienojumu, mašīnu, katlu, lauksaimniecības rīku un mašīnu imports ir pieaudzis. Mazāk audzis eļļu, benzīna un ogļu imports, kas izskaidrojams ar pašas Kanadas naftas lauku un rafineriju attīstību.

Tāpat ievests mazāk dzīvnieku produktu, cukura, tējas, augu eļļu un jēlgumijas.

C. S.

KANADĀ

LU DIBINĀŠANAS ATCERES AKTS TORONTO UN...

LU Toronto akadēmiskā saime rīko 27. septembrī, plkst. 6 Latvijas universitātes dibināšanas atceres aktu. Akadēmisko runu teiks prof. V. Bukovskis. Sarīkojums notiks St. Trinity ev.-lut. baznīcas zālē, 621 Sherbourne St. (pie Blūra). Sekojošā koncerta programmā piedalīsies pianiste M. Tūtere, dzied. I. Didrichsone, Z. Zentiņš un dubultkvartets Kalvis.

...MONTREĀLĀ

LU studentu korporāciju kopa sadarbībā ar latviešu studentu Montreālas grupu rīko 26. sept., pl. 20 YMCAs telpās, Park Ave 5550 mūsu Alma Mater 33 gadu atceres aktu.

Akadēmisko runu teiks prof. A. Tauriņš un koncerta daļā piedalīsies montreāliešu iecienītā operdziedātāja N. Valdovska.

Rīkotāji sagaida plašu tautiešu piedalīšanos, jo atcerēties mūsu brīvās valsts augstāko zinātņu templi, ir pienākums ne tikai bij. studentiem, bet ikvienam apzinīgam latvietim. Ieeja brīva.

PĀRMAIŅAS SKAUTU ORGANIZĀCIJĀ KANADĀ

Ar š. g. 1. septembri mainās Kanadas latviešu skautu Jendas priekšnieki. Līdzšinējais Jsp vad. J. Deksnis aiziet no savu pienākumu pildīšanas Jendā, un viņa vietā stājas jaunievēlētais Jsp vad. Z. Šuriņš:

Izsakām skautisku paldies vecajam Jsp. vad. J. Deksnim par to darbu, ko viņš kā Jsp ir veicis Jendā un visa skautisma labā.

Tāpat novēlam labas sekmes jaunajam Jsp vad. Z. Šuriņam viņa jaunajā darbā. Cerams, ka jaunais Jsp liks visus savus spēkus jaunajā darbā, lai Jendā izvestu to, kas līdz nim varbūt nebija izdevies.

KATOĻU CENTRA SARĪKOJUMS

Kanadas katoļu centram š. g. 13. oktobrī Toronto, būs sarīkojums, kuŗa tīrais atlikums paredzēts Invalidu Nama iegādei Vācijā un trūkumcietēju aprūpei. Arī pārējām organizācijām ieteicams padomāt, vai nav iespējams no šarīkojumu atlikuma kādu summu novēlēt mūsu trūkumcietējiem.

*

Mākslas izstāde būs atvērta sestdien, 27. un svētdien, 28. septembrī no p lkst. 10 rītā līdz 6 vakarā. Ieeja 50c, skolēniem 10c.

ROSĪGS ZIEDOJUMU VĀCĒJS

Ziedojumu vākšanā Invalidu Namam un trūkumcietēju aprūpei daudz pūlējies A. Zelmenis, kas strādā kādā logu fabrikā un no šai fabrikā strādājošiem 11 latviešiem savācis $65.00. Ja arī pārējie latvieši citās darba vietās Zelmeni ņemtu par paraugu, tad mūsu pienākums pret trūkumcietējiem būtu veikts ar uzviju.

Austrumi slēpj vēl miljonus gūstekņu

AN KARA GŪSTEKŅU KOMISIJAS TREŠĀ SESIJA 1952. G. 27. AUG. — 13. SEPT. ŽENĒVĀ

Septiņi gadi pēc Otrā Pasaules kara beigām vēl arvien trūkst noteiktu ziņu par vairāk kā pusotra miljona karavīru likteni, un šī jautājuma pētīšanai 1951. g. gadā nodibinātā AN kara gūstekņu komisija nupat Ženēvā beidza savu trešo sesiju. Komisijas uzdevums ir nokārtot kara gūstekņu jautājumu humanitārā plāksnē, nepieskaņoties politiskās dabas problēmām, un tā savā interešu lokā ietilpinājusi arī deportētos civiliedzīvotājus. Kaut gan, noslēdzot š. g. februārī komisijas otro sesiju, tās priekšsēdis Džoze Gustavo Guerrero izteica stipru cerību, ka nākotnē tomēr izdosies iesaistīt darbā arī Padomju Savienību, pēdējā arī šoreiz bija ignorējusi visus komisijas pieprasījumus un aicinājumus un līdz ar to tā praktiski nav nekur tālāk tikusi.

Trešā sesija daudz neko neatšķīrās no otrās: savā atklāšanas runā priekšsēdis ziņoja, ka līdz šim Padomju Savienība neesot atbildējusi uz pieprasījumu piesūtīt gūstā mirušo karavīru sarakstu, esot ļoti jānožēlo, tās nepiedalīšanās, kas darbu arvien vairāk sarežģījot, komisija tomēr aizvien vēl cerot, ka tās aicinājumi sadarboties galu galā atradīšot dzirdīgas ausis. Šoreiz gan mazāk runāja par gūstekņu repatriēšanu, bet vairāk uzsvēra nepieciešamību noskaidrot vispār viņu likteni.

Komisijas darbībā, protams, visvairāk ieinteresēta Vācija, un tās delegācija iesniedza piecdesmit sējumu materiālu, katrs apm. divreiz lielāks par mūsu Aizvesto sarakstiem, kuŗus nodeva komisijai jau tās otrās sesijas laikā. Vienpadsmit sējumos atzīmēti 1.320.966 bez vēsts pazudušu vācu karavīru vārdi, no kuŗiem apm. 1.200.000 cīnījušies austrumu un dienvidaustrumu frontē. Viena sējumā ir 99.856 vācu kara gūstekņu vārdi, kuŗu atrašanās Padomju Savienības gūstā konstatēta no viņu pašrocīgām vēstulēm, vai vairāku liecinieku apstiprināta. 36 sējumos sakopoti dažādi apstiprināti dokumenti attiecībā uz 17.948 no šiem gūstekņiem, un ja komisija vēlētos, varot tādus piegādāt par visiem 99.856 vīriem. Viens sējums attiecas uz vācu civiliedzīvotājiem, kas deportēti uz Pad. Savienību; viņu skaits pēc pašreizējiem datiem sasniedzot vismaz 750.000. Kopš pēdējās sesijas no Padomju Savienības atgriezušies 650 vācu gūstekņi.

Italiešu delegāts ziņoja, ka viņu armijā austrumu frontē bijuši 230-000 vīru, no kuŗiem 11.000 krituši un apm. 73.000 pazuduši bez vēsts; repatriēti ap 10.000, trūkstot ziņu par 63.000 vīriem. Viņi vēlētos, lai Padomju valdība tiem paziņotu italiešu gūstekņu skaitu, kas nonākuši Padomju nometnēs. Šo nometņu sarakstu, vienu eks. no šo nometņu gūstekņu sarakstiem ar atzīmēm, kas ar katru noticis, sarakstu par tiem, kas varbūt zaudējuši Itālijas pavalstniecību, kapsētu un tanīs apbedīto italiešu gūstekņu skaitu un to vārdus, par it kā kara noziegumiem notiesāto sarakstu un, beidzot, atlauju kādai italiešu komisijai doties uz Padomju Savienību, lai uz vietas pētītu pēc Padomju territorijā dzīvojošiem italiešiem.

Kara darbībai izbeidzoties, ārpus valsts robežām bijis ap 6.620 tūkst. japāņu, no kuŗiem lielais vairums atgriezušies, tikai Padomju pārvaldītos apgabalos, iesk. Ķīnu, vēl reģistrēti ap 350.000, no kuŗiem ap 250.000 esot miruši. Japāņi sagaidot nopietnu akciju no AN puses; viņu valdība esot arī jau divreiz šo komisiju aicinājusi apmeklēt Japānu, un viņi ceroť, ka tā tomēr atradīšot iespēju to darīt.

ASV delegāte pieminēja veltos mēģinājumus panākt ar Pad. Savienību kaut vai visniecīgāko sadarbību šinī jautājumā, pārmeta tai nerēķināšanos ar starptautiskām tiesībām un cilvēka tiesībām un aicināja to atbrīvot visus gūstekņus, lai rehabilitētu sevi pasaules sabiedriskās domas priekšā. Angļu, brazīliešu un franču delegāti solīja ciešāko sadarbību arī turpmāk, bet galvenos vainīgos vārdā nesauca.

Komisija noturēja 14 darba sēdes un beigu sanāksmē tās priekšsēdis no jauna pasvītroja neauglīgos mēģinājumus panākt kādu sadarbību ar Pad. Savienību. Komisija nolēmusi iesniegt par šo atsevišķo apstākli speciālu ziņojumu AN ģenerālsekretāram, lūdzot to izdalīt valdībām pirms š. g. oktobrī paredzētās asamblejas. Komisija uzdrošinoties cerēt, ka jauns un mudinātājs aicinājums starptautiskai sadarbībai došot tai iespēju turpināt darbu labvēlīgākos apstākļos, bet ja arī šī pēdējā cerība vilšot, tā paredzējusi savā 4. sesijā 1953. gadā maijā pieņemt galīgu ziņojumu par visu savu darbību.

Italiešu delegāts vēlreiz griezās ar aicinājumu pie Pad. Savienības, lai tā taču apsvērtu, saprastu un atbalstītu komisijas darbību. Itāliešu tauta neesot aizmirsusi dvēseles cēlumu, kādu iepretim italiešu karavīriem izrādījuši Ukrainā vienkārši strādnieki un zemnieki 1942.-43. gada ziemas dramatiskajās dienās. Viņam esot gara virkne nostāstu par šo iedzīvotāju cilvēciskas brālības izpausmi pret viņa tautiešiem, kas klīduši pa ceļiem bez palīdzības un bez aizsardzības. Šie epizodi pierādot, ka Pad. Savienības iedzīvotājiem esot stipras cilvēciskās jūtas un tuvi mērķi, par kuŗiem cīnās Apvienotās Nācijās. Viņš sakot uz redzēšanos dienās, kas vairs neesot tālu, kad komisija varēšot īstenot savu cēlo uzdevumu, uz redzēšanos dienā, kas vairs neesot tālu, kad mātes, atraitnes, bāreņi varēšot ceļos nomestīes kapsētu svētajā zemē, kur atdusas viņu Krievijā kritušie karavīri.

Arnolds Skrēbers

Cilvēks, kas uzsāka cīņu pret genosidu

PROF. R. LEMKINA MŪŽA DARBS

Ja pasaulē tagad ir sperti soli genosida apkarošanai, tad tas ir pa lielākai daļai viena cilvēka nopelns, kas šī mērķa sasniegšanai ir veltījis visu savu mūžu. Mums ir sevišķs iemesls pieminēt šī vīra vārdu ar godbijību, jo mūsu dzimtenē jau gadiem ilgi netraucēti turpinās genosids. Šis cilvēks ir Rafaels Lemkins, 50 gadus vecs, starptautisko tiesību profesors Jēlas universitātē.

Lemkins ir dzimis Grodņā, Polijā. Jau 12 gadu vecumā, lasot grāmatu Quo vadis, viņā rodas dziļš sašutums par kristīgo masveidīgu iznīcināšanu senā Romā. Viņš sāk pētīt vēsturi un atrod, ka pasaulē ir notikuši daudzi tādi noziegumi. — Viņu sāpina Kartagas izpostīšana un iedzīvotāju iznīcināšana, mongoļu iznīcinātie 10 miljoni cilvēku, Francijā noslepkavotie 50.000 protestantu. Viņš nevar saprast, kāpēc vienas kultūras cilvēki grib iznīcināt citas kultūras piederīgos. Neviens, viņam to nevar izskaidrot.

Viņš grib iepazīties ar dažādām tautām un tādēļ 1920. gadā sāk studēt filoloģiju Lvovas universitātē. 1921. gadā viņu satrauc kāds notikums Berlīnē. Kāds armēnis nošāva uz ielas turku augstāku ierēdni Talaat-Pašu. „Tas par manas mātes nāvi," paskaidroja slepkava. 1915. g. turki uzsāka mežonīgu armēņu slepkavošanu, nogalinot ap 1.2 milj. armēņu. Talaat-Paša toreiz bija turku policijas priekšnieks. Armēņi tiesāja par viena turka nogalināšanu. Bet Talaat-Pašu par miljona cilvēku noslepkavošanu neviens netiesāja, jo neblja tāda likuma, kas to nosodītu.

Jaunajā studentā nobriest apņemšanās uzsākt cīņu pret šāda veida masu slepkavām. Viņš atmet filoloģiju un sāk studēt starptautiskās tiesības. 1933. gadā viņš piedalās starptautiskā konferencē sodu likumu unifikācijai, kas sanāk Madridē pēc Tautu Savienības ierosinājuma. Lemkins ierosināja priekšlikumu atzīt par starptautisku noziegumu grupu iznīcināšanu nacionālas, reliģiskas vai rases piederības dēļ. Viņa priekšlikumu noraidīja, jo tas nozīmētu iejaukšanos valsts iekšējās lietās. Viņš saņēma arī pārmetumus no Polijas valdības. Lemkins tomēr turpina savu cīņu un propagandē savu ideju dažādās Eiropas pilsētās. Tomēr Eiropas juristos viņš neatrada lielu atsaucību.

VIŠINSKIS SASKATA APDRAUDĒJUMU

Jau toreiz viens vīrs pareizi novērtēja Lemkina cīņas nozīmi un, nostājās pret viņu opozicijā. Tas bija Pad. Savienības ģenerālprokurors Višinskis, kas izdeva 1935. g. brošūru Kontrrevolūcionāru iejaukšanās ar krimināltiesību palīdzību." Višinskis pārmeta Lemkinam, ka tas sagatavojot ceļu kapitālistiskai pasaulei, lai tā varētu iejaukties Padomju Savienības iekšējās lietās.

Kad 1939. g. Polijā iebrūk Hitlera un Stalina karaspēks, Lemkins paglabjās Lietuvā. Visi viņa piederīgie aizgāja bojā vācu un krievu koncentrācijas nometnēs. 1940. g. Lemkins jau lasa lekcijas Stokholmas universitātē. Tad viņu aicina uz ASV nolasīt lekcijas vairākās universitātēs. ASV valdība viņam uzdod sagatavot materiālus Nirnbergas prāvai. Viņš publicē grāmatu par nacionālsociālistu valdīšanas metodēm Eiropā. Šeit viņš pirmoreiz piemin vārdu genosids. Līdz tam laikam šim drausmīgākajam no visiem noziegumiem nebija īpaša apzīmējuma. Šis nosaukums veidots no grieķu vārda genos — ģints, dzimts grupa, un latīņu vārda cide — nogalināšana.

Kad 1946. g. Parīzē sanāca miera konference, Lemkins dodas uz turieni, lai panāktu genosida jautājuma uzņemšanu darba kārtībā, tomēr lielvalsis to noraidīja. Lemkina veselība ir iedragāta, un viņam jāpavada zināms laiks slimnīcā. Tā paša gada rudenī Nujorkā sanāk Apvienoto Nāciju pilnsapulce. Lemkins pamet savu darbu universitātē, sagrabinājis savus trūcīgos līdzekļus, pārceļas uz Nujorku un pavada cauras dienas AN telpās pūlēdamies sarunās ar delegātiem panākt sava priekšlikuma uzņemšanu darba kārtībā. Visas lielās valstis viņu noraida. Beidzot viņš atrod Panāmas delegātu, kas uzņemas iesniegt viņa priekšlikumu. 1946. g. 11. decembrī AN pilnsapulce vienbalsīgi pieņem rezolūciju, ka genosids ir starptautisks noziegums un ka jāizstrādā attiecīga konvencija. Pārsteigums bija tas, ka arī Padomju Savienība balsoja par šo rezolūciju.

Bet tad krievi apdomājās un panāca šī jautājuma atlikšanu. Tas palika neapspriests divi gadi. Prof. Lemkins neatlaižas. Viņš piedalās genosida konvencijas izstrādāšanā un nemitīgi apspriežas ar AN delegātiem. Viņa darbu bieži kavēja slimība, viņa līdzekļi bija trūcīgi. Viņš bija spiests mitināties istabā, kuŗu tas īrēja par 5 dol. nedēļā.

AN IEVĒROJAMAIS SASNIEGUMS

1948. g. 9. decembrī Lemkina mūža darbs vainagojās ar panākumiem, kad AN pilnsapulce Parīzē ar visām balsīm pieņēma genosida konvenciju. Konvencijas tekstā krievi gan panāca grozījumus, sakarā ar ko tagad par genosidu nevar saukt politisku grupu iznīcināšanu. Tomēr arī pašreizējā redakcijā konvencija ir svarīgs ierocis cīņā pret necilvēcību, un tā atzīstama par vienu no AN ievērojamākiem sasniegumiem. Genosida konvencija stājās spēkā 1951. gada 12. janvārī, kad to bija ratificējušas 20 nācijas. Tagad to ratificējušas jau 40 nācijas, bet to starpā nav ASV. Pret to nostājušies Amerikāņu juristu apvienība (American Bar Association) un citas iespaidīgas grupas, kas gan atzīst konvencijas vajadzību, bet grib panākt tajā zināmus grozījumus.

Prof. Lemkins atkal turpina savu cīņu, lai iedzīvinātu genosida konvenciju, par spīti materiālām grūtībām un vājai veselībai. Viņš izrāda lielas simpatijas Baltijas tautām un idejiskā cīņā allaž sadarbojas ar baltiešu pārstāvjiem. Viņa vārds tiek minēts starp nākošā gada Nobeļa miera prēmijas kandidātiem.

A. Zv.

ANGĻU VALODAS KURSI JAUNKANADIEŠIEM

Toronto Izglītības valde rīko jaunkanadiešiem vakaros angļu valodas kursus, kas notiks šādās vietās:

Bloor | Collegiate Institute — Bloor and Dufferin Sts.

Harbord Collegiate Institute — Harbord St. and Euclid Ave.

North Toronto Collegiate Institute — 17 Broadway Avenue.

Parkdale Collegiate Institute — Jameson Ave, near Queen St.

Eastern High School of Commerce — 570 Shaw Str.

Eastern Higw Sshool of Commerce — Chatham and Phin Aves.

Ryerson Public School — 677 Dundas St. West.

Piedalīšanās kursos maksā — $5.—. Kursi sāksies 22. septembrī, un mācības notiks pirmdienās, otrdienās, trešdienās un ceturtdienās, pl. 7,30 vakarā.

*

14. sept. sāka darboties Austrumvācijas lielākā raidstacija, kas atrodas pie Berlīnes. Stacijas jauda ir 300 kilovatu, tā ir viena no visspēcīgākām visā Eiropā, un tā var apslāpēt Rietumu sabiedroto stacijas, kā piem., Amerikas Balsi Minchenē un 100 KW stipro raidītāju Berlīnē, kuŗš atrodas ASV pārvaldes rīcībā.

BŪTISKĀ OPOZICIJA

NEMIERA DZĪTS, PILNĪGĀ MIERĀ UZRAKSTĪJIS POLEMIKS

Vakar pie manis pabija opozicija sava līdera, bijušā Latvijas trānsaimniecības vadītāja, Tūkuma Redziskopa personā. Tā kā mans mazumiņš arī ir opozicijā, pie tam ar visām līdera dotībām, tad mums radās lieliska pozicija, ko, klusi glāzēm ieskanoties, svinīgi atklājām ar ierosinātājiem dzērieniem. Drošs paliek drošs, jau iepriekš vienojāmies par oficiāla komūnikē izdošanu, kam vajadzētu būt ietērptam simboliskās allegorijās ar skaidriem gājieniem nākotnes dzīves tumsības reģistros. Izvēlējāmies gandrīz bīstami vienprātīgi: „Laiks būs saulains, tad miglaini lietains. Vietām sals, vietām tropiski karsts. Normālāki laika apstākļi paradīzē. T. Redziskops. Polemiks."

Sekojošās programmas otrās daļas nagla bija pārjūtīgs, neizteicami spēcīgs koncerts, jeb latviski teiktu — aizrautīga dziedāšana ar izteiksmīgiem forte fortissimo, ko ar sekmēm un delikātu mēru pavadīja sievas bārsanās. Ieguvām visparēju ievērību no kaimiņiem, kas izteica nožēlu, ka mums nav plašākas auditorijas, kas uztvertu mūsu balsu spožās bazūnes, kuŗu priekšā Jersikas mūži droši vien būtu bijuši tikai sīkāka sētiņa, kur nu vēl kaimiņu mājeles. Saņēmām vilinošus piedāvājumus uzstāties ar dziesmām tuvējā mežā.

Šādu panākumu skubināti, stājāmies jūtami pacilāti pie programmas trešās daļas, t. i. pie opozicijas iztaisnošanas pozicijā. Es, kā jau piedzīvojis opozicijas darbinieks, centos ieņemt tiltgala pozicijas, ko man kā mājas tēvam arī bez grūtībām izdevās panākt. Orātora stājā saucu: „Visu naudu par pudeli un uzkožamiem! Kam vēl ir sirds krūtīs un nauda kabatā? Sirds man ir kā ķirbis, bet naudas nav. Draugs, nekavē pagastu! Dod šurp naudu, lai neiznīkstam trimdas sīkstumā un skopulībā!" Bet opozicija nebūtu opozicija, ja, padzirdējusi manu sakāmo, nesauktu: „Rauj jupis visu naudu, ka tik pudele un uzkožamie! Nesaldē ledus skapī, Polemik! Dod šurp! Nežegojies!"

Šādā garā, ievērojot veco, labo tradiciju nelabos piedzīvojumus, vienojāmies pēc savstarpējas vienlīdzīgas fiziskas pārbaudes (latviski — kaušanās), ka pudele stiprā un uzkožamie gan ir nepieciešami, bet ja nav, kas tos dod, tad mūsu pozicijās atkal valdīs opozicija.

Pārliecībā, ka mana drauga nauda labāka nekā mana ledusskapja saturs, pilnā mierā

Jūsu Polemiks

SAVIENOTĀS VALSTĪS

VASARAS LAIKS IZBEIDZAS 28. SEPTEMBRĪ

Vasaras laikam izbeidzoties naktī uz 28. septembri, ASV pulksteņi jāpagriež vienu stundu atpakaļ.

LATVIEŠU UN LIETUVIEŠU DRAUDZĪBAS VAKARS BOSTONĀ

13. sept. Bostonā, latviešu Baltā namā saviesīgā vakarā pulcējās Bostonas ievērojamākie lietuviešu un latviešu sabiedriskie darbinieki, lai pārrunātu par Latviešu—Lietuviešu Vienības nodaļas darbības aktīvizēšanu Bostonā. Pie vakariņu galda viesus sveica LLV Bostonas nodaļas viceprieksnieks Olģerts Liepiņš. Savā runā viņš norādīja, ka Latviešu—Lietuviešu Vienība ir ar bagātām tradicijām veidota brālu tautu organizācija, kas nesen atskatījās uz 30 darba gadiem. Trimdā LLV darbību atjaunoja Vācijā, britu joslā, kur notika 2 kongresi un 1 žurnālistu konference. Patlaban LLV pr-ks ir mag. hist. J. Braču vicepr-ks P. Zunde, kas abi vēl dzīvo Vācijā — Hanoverā.

Sanāksmē piedalījās ap 40 personu, to skaitā brīvās Lietuvas konsuls Dr. Shalna, lietuviešu dzejas laureāts Faustas Kirša, ievērojamais komponists Kačinskas, jurists Mickēvičs u. c.

No lietuviešu puses pirmais runāja konsuls Dr. Shalna, atcerēdamies tos laikus, kad Bostonā vēl DP nebija ieradušies un kā visi 3 baltiešu pārstāvji cīnījušies Vašingtonā, lai neatzīst Baltijas valstu inkorporāciju.

Skaistu aplidcinājumu latviešiem nodeva baltu jautājumā izcilais zinātnieks ASV Dr. Galinis, kas konstatēja, ka senatnē latviešu ietekme uz austrumiem gājusi tikpat tālu kā lietuviešu. Dr. Galinis dzimis un izglītojies ASV, bet bijis arī Latvijā un Lietuvā. Viņa bibliotēkā atrodami vai visi zinātniskie izdevumi par Latviju. LLV Bostonas nodaļas pr-ks F. Kirša uzsvēra kultūrālā darba apmaiņas nozīmi abu tautu starpā, demonstrējot to arī amerikāņiem; līdzīgos ieskatos bija arī komponists Kačinskas. Savas atmiņas par Latvijas un Lietuvas sadarbības laiku pieminēja bij. Biržu pilsētasgalva Lambertas, bet jurists B. Mickēvičs iestājās par abu tautu federācijas radīšanu.

Šo ierosinājumu uztverdams, K. Skapars gāja soli tālāk: viņš proponēja abu tautu sazvērestību gan abu zemju atbrīvošanai, gan tālākiem nākotnes uzdevumiem.

No latviešiem vēl runāja ALTS pr-ks Dr. Grīnups, vēlēdams visu labāko abu tautu sadarbībai. Plkv. Galindoms, kas apbalvots ar Lietuvas goda zīmēm, teica, ka viņš ar lietuviešiem dzīvē tricies 4 reizes: skolā, studijās un divreiz kara laukā. ALTS valdes locekļis V. Eglītis ierosināja, lai ik gadus visas 3 Baltijas tautas, igaunus ieskaitot, noorganizētu reprezentācijas sarīkojumus: koncertus, izstādes u. c. amerikāņu iepazīstināšanai. Šo priekšlikumu visi dzīvi atbalstīja. Šogad kopīgs baltiešu koncerts notika 21. sept. New England konservatorijas zālē.

Vēl daudz skaistu domu izteica citi runātāji red. J. Porietis, Kaučis, A. Augustans. Viss tas piešķīra patīkamu sadarbības garu.

-iņš.

DETROITĀ

Latviešu trio — V. Ziedonis — vijole, D. Freimanis — čells un V. Melķis — klavieres, koncertēs 28. septembrī, plkst. 5 pp. Internacionālā Institūta telpās, 111 E. Kirby, pie Woodward. Programmā paredzēti Em. Dārziņa, Fr. Lista, Fr. Šopēna, P. Čaikovska u. c. komponistu darbi. Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem, no $1.00 Bērniem līdz 14 gadiem ieeja brīva. Šo vērtīgo koncertu rīko Latviešu Apvienība Detroitā.

o

Uz gadskārtējo plaujas svētku balli Latviešu Apvienība Detroitā ielūdz visus tautiešus 4. oktobrī, pl. 8 vakarā, Eagl kluba telpās (pie Gratiot un 8 Mile krustojuma). Spēlēs pazīstamā Ericha von Wien vācu deju kapella. Ls

Mūsu tautiete Lonija Hūns uzņemta Kanadas sieviešu rezerves armijā. Minētā tautiete strādā ikdienās savu regulāro maizes darbu, tikai vakaros viņai jāpiedalās zināmu stundu skaitu armijas apmācības. O. K.

Latviešu federālistu kustības 5 gadi

PAR BRĪVU LATVIJU EIROPAS SAVIENOTĀS VALSTĪS

Nu jau mēs skaitām 8 trimdas gadus. Kad to skaits bija vēl tikai trīs, 1947. gada 1. oktobrī, Vācijas angļu joslā, Grēvenes nometnē, latvieši sanāca kopā veidot kādu organizāciju cīņai par brīvu Latviju Eiropas Savienotās Valsts. Iniciātori izvēlēja šādus savus pārstāvjus: mācītājus J. Būmani un H. Ulmani, stud. theol. M. Gulbi, juristu N. Gravu, rakstnieku J. Jaunsudrabiņu, inž. Spr. Paegli un J. Turaidu, redaktorus V. Maizīti un N. Norvili un stud. med. R. Tūtiņu. Viens no viņiem, Modris Gulbis, ar dedzību un neatlaidību iznesa organizēšanas darba smagumu, un bez viņa organizācijas tālākā izveidošana nebūtu bijusi domājama.

Ideja par Eiropas Sav. Valstīm nav jauna, bet šai laikā tā atkal parādījās darba kārtībā, kur ir vēl šodien un kur, domājams, paliks līdz tiks reālizēta. Mūsu federālisti šai kustībā saskatīja ceļu uz dzimtenes atgūšanu un mēģināja būt klāt, kur vien bija runa par šo jautājumu, lai atgādinātu, ka arī mēs piederam pie Eiropas un tās kopības. Kad 1948. gada maijā Hāgā notika Eiropas kongress, nevarēdami, līdzekļu trūkuma dēļ, paši tur piedalīties, viņi iesniedza savu rakstveida memorandu un priecājās, kad saņēma Eiropas vienības organizācijas koordinācijas komitejas (vēlākās Eiropas kustības organizācijas) rakstu, kuŗā bija uzsvērts: „Jūs esat strādājuši ar drosmi un pašuzupurēšanos, ko mūsu komiteja jo sevišķi novērtē."

Dažas dienas vēlāk, kad Kochemā (Vācijas franču joslā) notika jauno eiropiešu pirmais starptautiskais kongress, kā Latvijas delegāti tur piedalījās stud. theol. M. Gulbis un mag. iur. V. Šmits. Viņi arī Baltijas valstu vārdā parakstīja kongresa rezolūcijas un manifestu. M. Gulbis piedalījās plašajā eiropiešu sanāksmē Vestfāles miera 300 gadu atcerē, V. Zariņš — angļu federālistu organizācijas Federal Union kongresā, žurnālists V. Kroders vācu Europa Union II kongresā Hamburgā, radot dzīvu interesi par Latviju starptautiskās preses pārstāvjos. 1949. gada, II starptautiskā federālistu jaunatnes kongresā piedalījās divi latviešu pārstāvji. Viens no tiem, M. Gulbis, tika ievēlēts kongresa federālā komitejā, un viņam uzdeva vadīt Austrumeiropas daļu.

LFK ir sarakstījusies ar kādām 50 citu tautu federālistu organizācijām, kas visas ir labvēlīgi atsaucušās par Latvijas vietu Eiropas Savienotās Valstīs. 1951. gadā vācu federālistu organizācija Europe Union nebija atzīmējusi Latviju, kā ESV sastāvdaļu. Pēc LFK iesniegtā protesta, vācieši atvainojās un kļūdu izlaboja.

Svarīgo LFK ārlietu daļu ir vadījuši mag. iur. V. Šmits un V. Zuze, bet tagad to sekmīgi vada mag. iur. K. Gulbis, kas ir arī Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas Centra administrātīvās daļas vadītājs.

Kas attiecas uz organizācijas iekšējo izveidošanu, tad pirmais aicinājums piedalīties kustībā tika publicēts laikrakstā Latvija. Uz to atsaucās kādi piecdesmit latvieši, kā pirmais Dr. med. Nikolajs Vētra. Pirmo organizācijas vienību ārpus Grēvenes nodibināja vecais strēlnieks E. Tūters Bambergā. Vācijā nodibinājās ap desmit organizācijas vienības. Beļģijā organizācijas vienību veidošanu sāka K. Erkens, Zviedrijā — mag. iur. K. Kampe un Dr. ing. J. Caune, Austrālijā — G. Steinbergs, ASV — stud. theol. M. Gulbis un mag. iur. A. Vinovskis, K. Kampe un L. Ozols, bet vislielākie panākumi bija E. Kiršteinam Anglijā, kur arī tagad ir LFK biedru lielais vairums.

Sākumā latviešu trimdas centrālo organizāciju atsaucība LFK bija visai vēsa. Vienīgi A. Endziņš un Celms iestājās par šīs kustības atbalstīšanu. Tai pašā laikā Latvijas sūtnis Vašingtonā Dr. A. Bīlmanis LFK kustību silti apsveica un visādi atbalstīja. Pateicoties mag. iur. V. Lamberga aktīvai nostājai par LFK, 1948. gada pavasarī LCK paziņoja, ka tā LFK atbalsta. Drīz sekoja arī LCP atbalsts. 1951. gada vasarā LFK organizācija tika uzņemta Latviešu Nacionālā Padomē.

Kas attiecas uz organizācijas publicējumiem, tad organizācijas biļetēnu Vācijā vadīja žurnālists J. Jirgensons, bet vēlāk to pārņēma E. Kiršteins Anglijā, izdodot arī federālistu žurnālu Sauciens Tālēs. Austrālijā G. Steinbergs uzsāka kustības informācijas izdevumu Progress. M. Gulbis ir sarakstījis un izdevis brošūru Eiropas apvienošanas kustība un mēs.

Pašreizējā centrālā vadība — Federālā Komitejā darbojas šādā sastāvā: priekšsēdis mag. iur. K. Kampe (Kanada), vicepriekšsēdis V. Blankenburgs (Anglija), sekretārs V. Zariņs (Anglija) un locekļi — daļu vadītāji: mag. iur. K. Gulbis (Beļģija), E. Kiršteins (Anglija) un stud. theol. M. Gulbis (ASV).

K. Kampe

BAKTĒRIJU KARŠ

VAI BAKTĒRIJU KARS VAR IZNĪCINĀT VESELU KONTINENTU?

Ārsts J. E. Hailands sacerējumā Tagadnes veselība, apcerot baktēriju karu, izsakās sekojoši:

Ja parastajam vidusmēra cilvēkam piemin par baktēriju karu, tad viņa mati pakausī saslienas stāvus.

Cilvēks uzbur sev murgu, ka kāda mistiska lidmašīna, traucoties pāri pilsētām un laukiem, izsēj nāvētājas baktērijas cilvēkiem, dzīvniekiem un augiem. Šīs baktēriju lietus lēnām nolīst ielās. Bojāejai nolemtā pilsēta lēnām iemieg.

Nākošā dienā kādreiz tik možā pilsētā pārvērtusies par spoku pilsētu — visi cilvēki, dzīvnieki un stādi gul beigti.

Taču ieskats, ka veselas pilsētas, lauki, pat kontinenti varētu tikt iznīcināti ar ienaidnieka izsētām baktērijām, ir fantastisks un mulķīgs.

Tomēr ir jau gandrīz par paražu palicis lasīt vai klausīties sensacionālos attēlojumos par to, ko nākotnē nesīs baktēriju karš.

„Viena unce brucella (drudža veids) kultūras būtu pietiekama, lai inficētu visus uz zemes lodes dzīvojošos cilvēkus." „Inde ir tik iedarbīga, ka viena tējkarote var nogalināt Amerikas astoņās pilsētās visus iedzīvotājus!"

„Šnaucienš psittacosis (papagaiļu drudzis) baciļu varētu iznīcināt katru vīru, sievu un bērnu Ziemeļamerikas kontinentā."

Protams, viss tas, ko šie cilvēki rāksta, tehniskā izpratnē ir pilnīgi pareizi. Viena tējkarote zināmas slimības baciļu būtu liktenīga visiem Savienoto Valstu pilsoņiem, ja šīs tējkarotes baktērijas vienlīdzīgi izdalītu katram iedzīvotājam.

Tas ir tikpat kā kad teiktu, ka mums ir ierocis, kuŗa izgatavošana maksā tikai dažus dolarus, un viens preču vagons municijas, ar ko varētu iznīcināt visu sarkano armiju. Šis ierocis varētu būt mašīnšautene, un vienā preču vagonā varbūt varētu iekraut arī divi miljoni karavīru, un ja ar mašīnšauteni šauj tā, ka katrs šāviens ķer katru karavīru tieši sirdī, tad noteikti pietiktu viena ieroča un divi miljoni patronu, lai iznīcinātu visu armiju.

Pie tāda stāvokļa mēs nokļūstam, kad uzklausām stāstus par baktēriju karu un paredzamo cilvēku iznīcināšanu. Tomēr, neskatoties uz šiem bungu rībinātājiem, ienaidniekam nav nemaz tik viegli ar saviem baktēriju gangsteriem piekļūt laudīm. Ja tas tā kādreiz notiktu, tad bioloģiskajam karam būtu pavisam ierobežotas iespējas savu mērķu izvešanai. Vairāk pānikas laudis sacel pašreizējā runāšana. Ja baktēriju karš nāktu jau rīt, tad nelaime no baktēriju radītajām slimībām nebūtu tik liela, kā no saceltās pānikas par to. Šie draudi ir loti nopietni. Pānika paralizētu sabiedrību vai pat visu valsti daudz vairāk, nekā nomestās pāris baktēriju bumbas. Līdz šim vēl nevienam nav izdevies ražot efektīvu baktēriju bumbu. Kaut gan no otras puses baktēriju karš nebūt nav tagadnes izgudrojums, bet tā saknes jau sniedzas tālā pagātnē.

Velniškā ideja, izkaisīt slimību dīgļus ienaidnieka rindās un nodarīt tam zaudējumus, jau pirmoreiz bija izmēģināta 14. gs. Kad tātari plūda iekšā Eiropā no Krievijas stepēm, tad labs sabiedrotais tiem bija melnais mēris. Mongoļu ordas stāvēja pie nožogotās Kafas pilsētas, kas tomēr vēl negribēja padoties ienaidniekam. Lai panāktu padošanos, tātari izgudroja pirmo baktēriju karu — meta pāri pilsētas žogam līkus, lai tādā kārtā ievazātu pilsētā slimības.

1942. gadā Ķīna asi protestēja pret Japānu, kad 165 ķīnieši nomira ātrā nāvē pēc tam, kad bija ēduši rīsu un valkājuši drānas, ko nometa japāņu lidmašīnas.

Kaut gan slimības un atombumbas pašreiz ir liels pasaules biedēklis, taču ir vēl liels jautājums, vai epidēmijas ir iespējams izsaukt mākslīgi baktēriju karā.

Vispirms pašas baktērijas ir noteicošās par to, kur un kad viņas grib iedarboties. Vispirms jau tās baktērijas, kas ienaidnieka rindās varētu nodarīt ievērojamu postu, nav nemaz tik viegli tur nogādājamas un iedarbināmas. Kamēr tās nogādātu līdz attiecīgai iedarbināšanas vietai, tās jau būtu beigušas eksistēt. Piemēram psittacosis baciļus min kā vienus no nākotnes kara ieročiem. Šie papagaiļu drudža baciļi ir ārkārtīgi spēcīgi, jo ar pus kafijas krūzīti varētu iznīcināt visus pasaules iedzīvotājus. Tie iedarbojas, ja tos izsmidzina gaisā, un upuris tos ieelpo. Grūti iedomāties, ka kara laikā upuris stāvēs mierīgi, lai to apsmidzinātu ar vajadzīgo dožu baciļu. Bet citādā ceļā atkal šie baciļi ir nekaitīgi.

Iedomāsimies, ka ienaidnieks mēģinātu pretinieku aplaist ar melnā mēra slimību. Bet, kādai gan tad jābūt tautai un viņas domāšanai, ja tā sāk pielietot šos baciļus? Šī slimība nepazīst nekādas robežas, un no tās nevar paslēpties ne aiz kāda dzelzs aizkara.

Bumenrangs ir vājš ierocis, salīdzinot ar šīsdienas ieroču kvalitāti. Kāds panākums Staļinam būtu izplatīt ienaidniekam nagu un mutes sērgu, vai tamlīdzīgu slimību, lai iznīcinātu pārtikas rezerves, ja šī slimība tāpat apdraudētu viņa paša ganāmpulkus. Kāda priekšrocība gan būtu aplaist otru ar tīfa slimību, ja pēc brīža tās melnā roka jau klaŭvēs pie viņa paša nama durvīm?

Jāievēro viens izcils fakts. Līdz šim vēl nav pazīstams neviens bacilis, ko varētu bez bailēm izlietot kā ienaidnieka iznīcināšanas ieroci.

Mums gan jāsaprot bioloģiskā kara draudošā nozīme. Bet no otras puses, lai šīs bailes mīkstinām, pamatojoties uz cilvēcisko jēgu un apdomu. Lai nevērojam baktēriju kara uti caur pavairojamo lēcu, tad tā vairs neliksies tik draudoša.

-is

KĀRĻA ULMAŅA ATCERE DETROITĀ

Kārļa Ulmaņa 75 gadu dzimšanas dienas atceri bij rīkojuši Latviešu Apvienība Detroitā. Pēc LAD pr-ka vietnieka S. Rudzīša atklāšanas uzrunas, par Kārļa Ulmaņa dzīvi un darbu referēja ALAs viceprīsēdis Alfrēds Bērziņš.

Mākslinieciskā daļa piedalījās V. Eizāns, A. Skrūzmane, E. Dunāja un Detriotas latviešu koris P. Bandera vadībā.

Sarīkojums bij pulcinājis pilnu zāli dalībnieku. Ls

REFERATU VAKARI

Nebraskas latviešu palīdzības biedrības valde nolēmusi rīkot referātu vakarus: oktobrī — A. Silenieka „Politiskais apskats"; novembrī — P. Pūpola „Amerikas prezidenta tiesības un pienākumi"; decembrī — Dr. Dimzas „Vecuma apkarošana".

CEĻA VĀRDI

Ideālists iet vienmēr pret savu laiku un apšauba visus sava laika spēkus, jo viņš grib citu augstāku laiku un meklē izeju uz to. Bet kad ideālistam jāšaubās arī par sava laika jaunatni, tad viņam nav izejas no šī laika un tas nosodīts uz neauglību.

J. Rainis

Anvils

BIJUŠAIS PAR BIJUŠIEM

LATVIEŠU VIRSNIEKA ATMIŅAS PAR 1945. G. TRAĢISKAJIEM NOTIKUMIEM DZIMTENĒ

Trīs virsnieki, pārvarot neiedomājamas grūtības, kājām šķērsojot Lietuvu, Poliju un Austrumprūsiju, 1945. g. vēlā rudenī no komūnistu okupētās Latvijas nonāk brīvajā pasaulē.

IV

Cilvēku medību sākums Kurzemē

Ap pusnakti muguras atrauj no egļu stumbriem, ceļamies kājās un uzmanīgi taustīdamies, pilnīgā tumsā, sākam lēnam brist. Aplēšam, ka gājiens līdz līnijai, kur mūs gaida krievi, var prasīt 2—3 stundas. Viens aiz otra divās virknēs taustāmies uz priekšu. Mežā ir tik tumšs, ka, kā saka, tālāk par savu degungalu nevar redzēt. Jāiet tieši taustīdamies, lai neuzdurtos kādam celmam, vai neuzkāptu sausam zaram, kas naktī radītu diezgan tālu dzirdamu troksni. Jāapiet vairākas stipri slapjas vietas, jātiek pāri daudziem dūņainiem grāvjiem, nedrīkst iet pāri arī mazām meža pļaviņām, jo tur rasainajā zālē paliktu skaidras pēdas mūsu dzinējiem. Viss tas prasa laiku un nelauj ieturēt vienu noteiktu virzienu. Jāpaļaujas vairāk uz nojautu. Purvainais un maz koptais mežs nāktī, liekas, īsti džungļi. Klūpot vai atsitoties pret kādu nogāzušos koku, vai pēkšņi ieskrienot peļķē, gribētos atvieglot sevi ar kādu lāstu, bet to nedrīkst, — no saglabātā klusuma daudz kas atkarājas. Beidzot mežs kļūst sausāks, tad top retāks, līdz drīzi vien samanāms, ka mūsu priekšā atrodas lēzenu pakalnu grēda ar diezgan retām priedēm. Saskatāmies, un bez vārda saprotamies. Pēc ietā laika un šīs vietas īpatnībām spriežot, šeit mūsu priekšā un šķērsām mūsu gājiena virzienam vajadzētu iet kādam meža ceļam, un ja tas tā, tad tur būs tie, kas mūs grib nomedīt. Sakārtojamies parastā ķēdē un, cik vien klusu var, — ejam uz priekšu, apstādamies aiz priežu stumbriem un uzmanīgi vērodami un klausīdamies. Jāpaļaujas, galvenais, uz dzirdi, jo saredzēt neko lāga nevar, lai gan še klajākā vietā liekas jau stipri gaišāks.

BŪS VAI NEBŪS ŠĀVIENS?

Visi jūtekļi sasprindzināti līdz pēdējai iespējai: būs vai nebūs šāviens? Vēl daži soļi. Ceļš gan! Un krievu karavīru zābaku nomīdīts: tam ātri pāri un pa nogāzīti uz leju.

Kur bija palikuši krievi šai posmiņā? Aizsnaudušies, vai salīduši kaut kur sāņus kopā? Labi zinu, ka sargiem visgrūtāk pretoties miegam tieši rīta pusē, vai tas mūs būs šoreiz glābis, vai vienkārši akla laime? Ikvienam, bet jo sevišķi karavīram ir vajadzīga laime. Ka krievi tur bija un mūs gaidīja, par to mēs drīz vien pārliecinājāmies.

Nebija ilgi jāiet, kad uzkalna nogāze atkal ielīda purvā. Bijām cauri un cauri izmirkuši un bridiena nogurdināti, turklāt jau kļuva stipri gaišs. Palikām sausākā vietā purva malā, varbūt kādu puskilometru no ceļa. Atkal tupam zem krūmiņa un gaidām, kas notiks; tagad iniciātīva krievu rokās.

Vēl nebija dienas gaisma pilnīgi nomainījusi rīta krēslu, kad uz ceļa, kuram mēs gājām pāri, atskanēja šāviens; tam atbildēja pāris citu uz tā paša ceļa, bet pēc laba brīža šiem te atsaucās citi tālumā, liekas, vēl aiz tām mājām, kur mēs vakar mielojāmies. Viss apklusa, kā jau pabās medībās iederas.

KĀ ZVĒRU MEDĪBĀS

Sākās dzīšana, un gluži kā īstās zvēru medībās bieži atgadās, — tukša masta dzīšana. Varbūt pēc stundas vai vairāk bija sadzirdams tuvojošos dzinēju troksnis; acīmredzot, viņi labprāt nevēlējās paši uzskriet savu mednieku lodēm un tāpēc tuvojās trokšņodami. Troksnis arvienu pieauga, tad pēkšņi apklusa. Mums ir skaidrs, — dzinēji un mednieki satikās uz ceļa. To mēs paredzējām un zinājām, bet kas nu notiks sālāk? Vai ar to viņu uzdevums ir beidzies, jeb vai viņiem dzīšana jāturpina, tā sakot, līdz rezultātam? Varbūt būs manījuši mūsu pēdas salnas kostā zālē vai ceļa smiltīs?

Ļoti ilgi valdīja klusums, mēs jau domājām, ka sarkanie ir aizgājuši atpakaļ. Bet nē. Uz ceļa no jauna šāvieni, bet uz viņiem tagad atbild mūsu priekšā, purva viņā malā. Tātad tomēr dzīs nākošo mastu. Kā redzams, šis otrs gabals ir ielenkts arī jau vakar vakarā, reizē ar pirmo, jo šajā, tomēr samērā īsajā, pārtraukumā nekad nevarēja vieni un tie paši cilvēki apiet purvam apkārt un tur ieņemt vietas.

Sākās dzinēju trokšņošana, tā nāk arvien mums tuvāk. Pēc trokšņiem spriežot, karavīri — dzinēji virzās biezā ķēdē, tātad arī šeit, mums par nožēlošanu, viņi ir palikuši uzticīgi savai masu taktikai. Spiežamies tuvāk purvam. Tagad mums pāris simts soļu aiz muguras mūsu vajātāji, bet priekšā ne visai liela, ar ūdeni klāta, zemākā purva daļa ar šur tur uz ciņiem uzaugušiem kropļiem bērziņiem un kaut kādiem krūmiem; ūdens var būt līdz ceļiem, var būt līdz vēderam, kas to lai zina, bet otrā pusē ūdenim sākas pilnīgi atklāts vaivarāju purvs. Vajadzīga acumirklīga izšķiršanās, un tā šoreiz pamatojas uz ilggadīgiem pieredzējumiem īsto zvēru medībās ar dzinējiem. Bez kavēšanās dodamies ar ūdeni klātajā purva daļā, pāri ceļiem brienam ūdenī, staignajā purvā, un, tikuši kādu gabaliņu nost no sausā pakalna, pa divi kopā notupstamies uz jauniem bērziņiem apaugušajiem sausākiem ciņiem. Ļaiks vēl ir: to ātri izmantojam savu ciņu veģetācijas sabiezināšanai ar tuvumā nolauztiem zariem. Muguras kopā, ar pistolēm rokās tupam kā vistas laktā un gaidām. Mūsu lēmums vienkāršs — dzinējiem pienākot, cirst robu viņu ķēdē un doties virzienā atpakaļ. Krievi nāk lēnām, pēdīgi tie ar lamu vārdiem uz lūpām apstājas slapjuma malā. Cik tas sasodīti tuvu no mums. Mūsu dzīvībām paslaik nulles vērtība. Dzinēju ķēde abpus slapjajai vietai lēnām iet uz priekšu, bet šie te vēl rupji lamājas un vilcinās. Beidzot notiek kā zaķu medībās: dzinēji pavirzās sāņus no slapjās vietas un, šautenes pakāruši aiz mugurām, garā virknē viens aiz otra aiziet mums gārām. Šīs ķemmes zobi vairījās ūdens...

Esam atpakaļ bērzu jaunaudzē sausā uzkalnā. Ir jau pēcpusdiena, un nolemjam tur pavadīt nakti, tieši — pavadīt, ne gulēt, jo vakarā temperātūra stipri krīt un mūsu slapjās drēbes sāk grabēt. Ķermeni krata drebuļi, zobs zobu neatrod...

BADĀ UN AUKSTUMĀ

Kā parasti, noliekamies zemē uz sāniem viens otram cieši blakus, apsedzamies paši ar saviem svārkiem un sildām viens otru. Viens nosalis, silda otru nosalušu. Par aizmigšanu nav ko domāt, jo ne tik vien aukstums, bet arī tukšums vēderā dzen miegu projam; arī nervu saspīlējums, protams, nav pilnīgi atslābis. Pāri bērziņu galotnēm bieži aizkurkšķ pa slokai. Visā savā garajā mednieka mūžā neesmu dzirdējis velkam tik daudz sloku, kā tajās maija naktīs Ventspils purva mežos vienā nedēļā.

Turpinājumā sekos: TĀLĀK PROM NO JŪRMALAS.

NO IECAVAS PĻAVĀM LATVIJĀ LĪDZ AMERIKAS METROPOLEI

BALETMEISTARA OSVALDA LEMAŅA ATMIŅAS

1938. g. vasarā pieņēmu angažementu par baletmeistaru Kolona teātrī Buenosairesā, Argentīnā. Šķērsoju pirmoreiz Atlantijas okeānu un nostrādāju tur četrus mēnešus, iestudēdams K. Luzati baletu Oloferns un Judīte un baleta skatus piecās operās. Šis laiks palicis vilabākās atmiņās. Taču ilgas pēc latviskās vides bija pietiekami spēcīgas, lai šķērsotu okeānu vēlreiz un atgrieztos uz Nac. Operas skatuves. Negribu kavēties pie manis iestudēto baletu uzskaitījuma un to izvērtējuma no baleta mākslinieka viedokļa. Atzīmēšu tikai, ka no visiem manis iestudētiem baletiem manai sirdij vistuvākais ir Skaramušs.

Mēs Nac. Operas baletā visi strādājām nopietni, lai celtu priekšnesumu līmeni, un mums šķita, ka mēs augam lielāki, un tas mums deva drosmi agrāk praktizēto atsevišķu baleta solistu vai solistu ansambļa viesošanos uz ārzemju skatuvēm mainīt, rādot ārzemēs visa ansambļa varēšanu. Tā rādās mūsu brauciens uz Stokholmu 1935. gadā, kur karaliskajā operā rādījām Mīlas uzvaru un Korsaru un, šķiet, visu mūsu dejotāju mūžā pirmo un pēdējo reizi bijām valdoša karaļa viesi mums par godu rīkotā pieņemšanā karaļa vasaras rezidencē. Galvenais tomēr bija kritikas ļoti atzinīgās atsauksmes. Tās mums apstiprināja, ka mēs ne tikai iedomājamies, bet arī patiesi esam savā mākslas sasniegumā sen tik stipri, ka mums, latviešu baleta māksliniekiem, nav jākaunas ārzemju galvas pilsētu publikas priekšā. Nākošais mūsu „lidojums" bija 1939. gadā uz Varšavu ar baletiem Rudens Lakstīgala un roze, Skaramušs, Brīnumlelles un Bolero. Arī tur publika mūs uzņēma ļoti atsaucīgi, un kritika mūsu sniegumus vērtēja ļoti atzinīgi. Esmu pārliecināts, mēs bijām uz pareiza ceļa, lai augtu un attīstītos arī tālāk. To apstiprina arī fakts, ka starptautiski jau toreiz pazīstamais impresārijs Hjuroks bija uzsācis sarunas ar operas vadību par baleta ansambļa viesošanos Parīzē un Londonā. Diemžēl, okupācija un karš tam visam pārvilka svītru.

Augstāk, pieminot kritiku par baleta ansambļa sniegumiem, es akcentēju latviešu kritiku, jo cittautiešu kritiķi bija mums naidīgi noskaņoti. Es te atzīmēšu tikai divus, plašā (arī latviešu) sabiedrībā ļoti iespaidīgus kritiķus: Rigasche Rundschau mākslas kritiķi Dr. Grosbergu, kuŗu ieskatīja par seviški kompetentu baleta mākslā, ar ko viņš bija pamatīgi iepazinies ilgus gadus būdams Krievijas ķeizariskā galma teātrī baleta personāla ārsts, un krievu — žīdu organa Sevodņa kritiķi Almazovu, kuŗa kompetences izcelsmi nezinu. Tie bija sprauduši sev ļoti tālejošu mērķi: radīt sabiedrībā iespaidu, ka mākslinieks-latvietis var būt gan izpildītājs, bet ne vadītājs un operā saglabāt par pastāvīgu tādu stāvokli, kad tur vadītājos mākslinieciskos posteņos būtu tikai sveštautieši. Viņu kritika centās pierādīt, ka latviešiem tik kvalificētu mākslinieku vienkārši neesot un šinī ziņā visam jāpaliek pēc jau esošas shēmas: dirigents Kūpers, režisors Meļņikovs, baletmeistare un prīmabalerīna Fjodorova, premjērs Ļvovs — visi cittautieši, starp kuŗiem tad arī meklējami pēcnācēji, ja kāds postenis atbrīvotos. Viņu taktika bija katru latviešu mākslinieku, kuŗu, pēc viņa domām, nākotnē varētu izraudzīt par kandidātu kādām vadītāja postenim, jau sen pirms tāda kandidāta vajadzība radās, sabiedrības acīs padarīt par nepiemērotu un nederīgu šim postenim. Es negribu pieskarties min. kritiķu darbam, kad latviešu dejotājas lauza sev ceļu uz prīmabalerīnas vietu. Aprobežošos ar pāris piemēriem attiecībā uz mani pašu. Tā Almazovs Sevodņa slejās, kad vēl neviens nezinājām, ka premjērs Ļvovs no mūsu baleta aiziet, nokritizēdams kādu manu lomu, pierādīja, kā teic, melnu uz balta, ka es nekad nevaru būt baleta premjērs. Dr. Grosbergs, kad es savām viesizrādēm Helsinkos biju pirmoreiz iestudējis Ubagu deju un Pirmo mīlu, nokritizēdams seviški Ubagu deju, atzīdams, ka tai vieta tikai cirkus programmā, — nobeidza ar konstatējumu, ka šie iestudējumi pierādot, ka es nekad nevarot būt baletmeistars. Un tas tai laikā, kad šķiet, neviens ir nedomāja Fjodorovas vietā meklēt citu baletmeistaru. Te izpaudās sistēma, pēc kuŗas katrs mākslinieks-latvietis, kas pēc kritiķu ieskata, kaut mazliet izdalījās no pārējiem, bija „noknābjams," atspiežams pārējo masā.

Krievu okupācijas laiks manā dzīvē iesākās ar komūnistu ieceltā operas direktora Viļumaņa paziņojumu, ka tieku atstādināts no baletmeistara pienākumiem un izraidīts no operas, tādēļ, ka esot „par daudz piezīdies rietumu kultūras un ideoloģijas. Pēc mēneša man paziņoja, ka esmu ieskaitīts baleta dejotājos. Jaunajos apstākļos, kad arī operas baletā „pirmo vijoli" sāka spēlēt „sarkanās kordebaleta odziņas", kuŗām bija uzticēta arī ansambļa treniņu vadīšana, nebija iespējas štrādāt nopietni tādā garā, kādā bijām līdz šim strādājuši. Tādēļ es negribēju atgriezties baletā. Teicu Viļumanim, ka esmu nodomājis pārcelties uz laukiem. Viļumanis atbildēja, ka tādā gadījumā mani uzskatīšot par kaitētāju — sabotieri un kā pret tādu arī „speršot soļus." Šie „soļi" nebija nekāds noslēpums, un es paliku. Apmēram divas nedēļas mani, kopā ar citiem baleta solistiem „mācīja" dejot pie operas debesīm uzliesmojušās komjaunatnes „zvaigznes." Šinī laikā attiecīgā vietā bija izlemts, ka jāiestudē jauns revolūcionārs balets Laurencija un reizē arī atzīts, ka baletu iestudēt varētu tikai es. Viļumanis, ne acu nepamirkšķinājis, nodeva man notis un rīkojumu trieciena tempā iestudēt jauno baletu. Manus iebildumus, Viļumanis beidza, piedraudot man ar sabotiera likteni. Bija atkal jāuzņemas baletmeistara darbs, Viļumanis apsolīja, ka ansamblis izpildīs manis noteiktās nodarbības bez iebildumiem un nepazistot noguruma, un mēs vienojāmies par viena mēneša termiņu iestudēšanai. Nerēķinoties ar mēģinājumu ilgumu un ansambļa tīri fizisku nogurumu, iestudējums noliktā laikā bija pabeigts, stingri pieturoties pie Viļumaņa libreta. Ģenerālmēģinājumā bija klāt no Maskavas, ieradušies padomju mākslas pasaulē ievērojami „biedri" — baletmeistari, režisori, kritiķi utt. Tie pēc ģenerālmēģinājuma izteica man savu apmierinātību un bija pārsteigti dzirdot, ka darbs veikts viena mēneša laikā. Maskavā tas būtu prasījis vismaz pusgadu. Pirmizrādē tomēr „biedru" noskaņojums krasi mainījās. Vainīga bija publika, kuŗa šo tendenciozās propagandas baletu uzņēma ļoti vēsi, daļa pat demonstrātīvi atstāja izrādi. Bez „grēka āža" te nevarēja iztikt, un par tādu biju izraudzīts es. Nebiju vēl paspējis atgrimēties, kad jau bija jāiet augstā sinedriona priekšā. Rājieni bira uz manas galvas kā no pārpilnības raga: tas bijis slikts, tas nebijis pareizi, to vajadzējis šitā, un šito atkal tā... Aizslēpos aiz baleta libreta, kuŗu biju ievērojis burtiski, un tā no smagākām sekām paglābos. Pēc dažām izrādēm Laurenciju, kuŗa skatītāju simpatijas nevarēja iekarot, noņēma no repertuāra. Šai laikā grupa nacionāli noskaņotu latviešu savu protestu pret tendenciozo repertuāru bija sākusi izrādīt, demonstrātīvi izsaucot mani. Viļumanis prasīja no manis gādāt, lai šīs demonstrācijas izbeigtos, atkal draudot man pretējā gadījumā ar represijām. Ieteicu viņam vislabāk par to atzīmēt afišās... Starplaikā „biedri" bija atzinuši ka es tomēr esot apdāvināts, tikai rietumu kultūras un ideju sliktā ietekmē un tādēļ mani sūtīšot uz Maskavu mācīties padomju baleta mākslu. Šāds nodoms mani nemaz nesajūsmināja, un es izmantoju kādā lēcienā iegūto kājas sagrūdumu kā ieganstu brauciena anullēšanai vai vismaz novilcināšanai.

(Turpinājums sekos)

Dr. phil. M. Zeberiņš

Jāņa Jaunsudrabiņa pasaulē

Piezīmes par Jāņa Jaunsudrabiņa mākslu

Kādi nu iespējami secinājumi?

1. Dzīves ainu un dvēseliskuma norišu, laikmeta veidolu un daimonisku spēku saliedējums Jaunsudrabiņa mākslā reālizējas tik pārliecinošā formā un kopsakarībā, ka lasītājs mudinātu mākslas patiesību identificēt ikreiz ar sev pazīstamu dzīvi.

2. Šāda identificēšana pamudina uz ieskatu, ka Jaunsudrabiņš ir reālists un „tēlo dzīvi tādu, kāda tā ir".

3. Jaunsudrabiņa paša nostāja, izteiktie principi un „hamsuniskā metode" būtiski viņa daiļradē mākslas patiesību šķir no dzīves patiesības; šīs patiesības viena otrai nav pakārtotas.

4. Pretruna izskaidrojama ar to, ka Jaunsudrabiņa mākslas sniegums ir klasisks un savā veidola veselumā sniedz lasītājam pārliecinošu atbildi priekšstatos un tēlos: atbildi, kuŗas visparējā nozīmībā radītāja mākslinieka sākotnēji ieturētās atstarpes starp dzīves un mākslas patiesību top izdzēstas.

5. Forma, kādā Jaunsudrabiņš ietver savas mākslinieciskās patiesības atbildes, vadās no būtiskiem „mūsmāju" dzīves principiem.

6. Šo principu izkristallizētai mākslinieciskai atklāsmei īpaši veltīta Jaunsudrabiņa Baltā un Zaļā grāmata, kur pasaules liecinieki uz kārtība emancipētiem, atsvešinātiem, pieaugušiem cilvēkiem top rādīta skaidrākā un tiešākā bērna skatījumā. Dzīves daimonijas pretmets ir laba, „mājīga" lietu kārtība, kas reālizējas zemnieku sētas darbdienas dzīves ritmā un rakstā.

Līdz ar šiem secinājumiem atkārtosim mūsu galveno jautājumu:

Ar kādām mērauklām mērījama Jaunsudrabiņa māksla?

No teiktā izriet: no vispārnozīmības, no mākslas patiesības, t. i. no veidola veseluma, no mākslas dotās pārliecinošās, klasiskās atbildes lasītājam.

Otra mēraukla ir tā, ar ko nosakām, ko šī māksla lasītājam dod. Klasismu, veidola veselumu var saprast (un tiešām arī saprot) formāli. Formāla pilnība dod intellektuālu apmierinājumu.

Vai tas ir galvenais? Mums, šodien?

Tā ir problēma, uz kuŗu neiedrošinos šeit atbildēt. Šī problēma aptver saukli: mākslu mākslai, aptver visu formālisma virzienu jēgu, visu modernās mūzikas attīstību, kopā ar viņas skaitliski arvien niecīgāku topošo ezoterisko klausītāju un cienītāju saimi...

Vai latvietim vairs intellektuāla, neatkarīga, brīva mākslas baudīšana iespējama?

Atbilde uz šādu jautājumu neatvairāmi ierosinātu laikmetības problēmu. Ļoti bieži laikmetības vārdā izsaka neiespējamas prasības mākslai, mākslas neatkarības aizstāvjos radot sašutumu. Ne bez iemesla.

Taču būtiski pretējam uzskatam vēl dziļāks pamatojums, proti, ka nav pamata un jēgas mākslai, kas nedalās savas radītājas kultūras likteņos.

Ja latviskajai kultūrai šodien cīņa par dzīvību un nāvi, tad mākslai šai cīņā ieslēgta, tad „latviskums" neizbēgami ir vērtību mērauklā. Tik nepārprotamā skaidrībā un šaurumā neesam bijuši kopš tautas atmodas laiku sākuma: laikmetība un latviskums atkal nozīmē vienu un to pašu. Lūk, tāpēc blakus mākslas klasiskām iezīmēm izceļamas un apsveramas laikmetības iezīmes.

Atbilde skaidra un nepārprotama tur, kur mākslas sniegums atklāj klasiski tvertas latviskas pamatvērtības. Šai ziņā būtu sepieciešami jauni formulējumi: par brāļiem Kaudzītēm, par Blaumani un tā joprojām. Kādas ir Mērnieku laiku klasiskās vērtības? Indrānu klasiskās vērtības? Vai tas mums šodien skaidrs?

(Nobeigums 6. lpp.)

Pāvils Klāns

ROMĀNS — REPORTĀŽA

5. turpinājums

Ūdens — gauss un mēms plūda uz jūru, un debess pār to pacēlās ļoti augsta un tukša — tur nebija neviena mākoņa un rieta krāsas jau apdzisušas, dažas vāji saskatāmas zvaigznes tikai, — ļoti dziļi izplatījumā kā kādā milzīgā, plaši ieplestā segā ieguldītas, — vienaldzīgi mirgoja lejup. Un zem viņu trūcīgās svētības savu likteni gaidīja grupa aizbraucēju, kas pārgurusi kvernēja pie savu mantu izmētātajām kaudzēm, un kaut kur Daugavas vidū velkonis, mašīnas mīksti ducinādams, aizveda uz Daugavgrīvu kādus latviešus, kas par savu likteni bija izšķīrušies bez iespējas tajā kaut ko vairs grozīt pēc pašu prāta un gribas. Gaŗš, dobji pūsts sirēnas kauciens atnāca šurp no jūras.

Mikus Peniķis aizgriezās un, laudams kājām sevi nest kur pagadās, drīz redzēja Māras baznīcas zemē iegrimušos pamatus un dažus nakts mieram apklusušus kokus, zem kuŗiem melnoja smago vācu kara mašīnu ar brezentu pārklātie silueti. Daži kareivji sēdēja uz kāpšļiem un zemē pie tiem, un, klusi sarunādamies, smēķēja. Viņš paskatījās augšup. Tornis it kā atgāzies, milzīgs un smags svērās pār jumtiem un izskatījās kā drūms un plecīgs tēvs, kas klusēdams un ar neizdibināmām domām ieklausās bērnu murdoņā, kad tie miegā svaida rokas, baigus sapņus redzēdami.

Viņš pārbaudīja krūšu kabatu, vai tajā vēl čaukst komendantūras izdotā nakts atļauja, un turpināja bez mērķa soļot. Viņš izmala krustām šķērsām Iekšrīgu, kur citkārt dienā dārdēja smago važoņu rati un staigāja petrolejas un dzelzs smaka, jaukdamās ar mitru pagrabu dvingu un noteku sīvo smaku, bet naktīs klaigāja ielas meitas un piedzēruši jaunieši. Viņš aizklīda līdz dzelzs tiltiem, kur šķindēja preču vagonu buferi un lokomotīves šņāca tvaiku un dažreiz spalgi iekaucās. Viņš apstājās pie operas un sagaidīja mēnesi uzlēcam un redzēja, ka baltā nama gaŗā un platā ēna iemērcās kanālī, un kā pāri viņā pusē iezibējās universitātes mēmie logi. Viņš ieklausījās un dzirdēja, kā pa Brīvības bulvāri klaudzēja karavīru grupas gurdenie, gausi ritmiskie soļi, aizvilkdamies kaut kur gar Pulvertorni. Viņam šķita, ka viņš ir viens šai lielajā pilsētā — tik tukšas bija naksnīgās ielas. Pēkšņi viņš apzinājās, ka viņam nav kur iet. Domās Mikus Peniķis pārcilāja draugu vārdus un redzēja namdurvis, istabas un sejas, kas vēl nesen bija viņa dzīvē — tāpat kā uzvalks, grāmatas un algas diena — viss, ar ko viņš bija saradis. Bet nu tā vairs nebija. Viņš pārvilka roku sejai. Viņš pārlika pēdas ietves notekai, sabāza rokas kabatās un šūpojās tā, zemē raudzīdamies, un klusi iesvilpodamies un pārmaiņus iesmiedamies, — vai tas nebija dīvaini? — šajā lielajā un citkārt tik dzīvajā pilsētā viņam vairs nebija kur iet un nebija ko meklēt. Visi bija projām — daži frontē, daži Kurzemē, daži Vācijā. Viņš paturēja rokas kabatās un gāja tālāk — viņam patika būt nevīžīgam izaicinātājam, kas drīkst arī izgrūst rupju lamu vārdu. Aiz niknuma un sarūgtinājuma, — aiz spīts pret kādu, ko viņš nezināja vārdā nosaukt. Vai kāds to vairs redzēja vai dzirdēja, vai bija vairs „jāuzvedas"? Vai vispār kādam jel kas vairs bija vajadzīgs, atskaitot tēmētājus frontē, vai vispār bija jel kādas citas ļaužu katēgorijas kā mirēji un aizbraucēji, ko vienus no otriem šķīra šī tukšā, izmirušā pilsēta, kas reiz bija viņus pulcējusi sevī daudz citādākai dzīvei nekā šis rūgtais un saltais mēmums?

Pilsēta klusēja. Bēgļu straumes bija apturētas kaut kur pie Juglas un netika pilsētā iekšā. Pēdējie pajūgi sen priekš saules rieta bija aizdimdējuši pār pontontiltu. Rīdzinieki gulēja.

Leitnants Peniķis izdzirda labi pazīstamos patruļas soļus. Viņš pa paradumam sakārtoja uzvalku, izslējās un gāja pretim. Abi kareivji mēnesnīcā ar melnām ēnām pār acīm no bruņu cepuru platās malas izskatījās kā rēgi.

„Kurp jūs dodaties?" viņi atdeva atpakaļ Peniķa pasniegtos dokumentus.

Peniķis brīdi domāja.

„Es jums, būtu pateicīgs, ja jūs man to pateiktu," viņš salti un indīgi teica.

„Piedzēries," viens no kareivjiem iesmējās.

„Neesiet skaudīgs," Peniķis auksti noskatīja kareivi. Viņš devās pāri bulvārim un atsēdās uz soliņa zem liepām. „Zemē posts ir milzīgs," — viņš domās atkārtoja ģenerāļa vārdus, sataustīja līdzdoto vēstuli krūšu kabatā un iesmējās. Pa alejas granti tekāja lapu un zaru ēnas, un Elizabetes ielas namos ledaini zibēja logu rūtis. Katedrāles krusti vizēja, mēnesnīca bija gandrīz balta — tik spoža, rāma, un klusa, kādu Peniķis šķita pieredzējis pirmoreiz mūžā. Un līdz jaunajai Ģertrūdes baznīcai, līdz stacijai un Strēlnieku dārzam, vairs nebija dzirdams neviens solis neviena balss.

Viņš aizsmēķēja un skatījās, kā dūmi mierīgi kāpa stāvus gaisā.

„Kā istabā," viņam ienāca prātā. Šis klusums un miers un tukšums, šī pamestība un lielais rāmais spožums, kas aumaļām plūda no debesīm — viss vērta pilsētu spokainā rēgainībā, kuŗā ik ēna, ik nepārredzams tumsas kakts un nokārusies jumta šķore likās nelaimes nojautu pievilkusies.

Mikus Peniķis nezināja, ka redz Rīgu pēdējo reizi.

III

Tikko Eriks bija iznācis no ekselences dzīvokļa, viņš atpogāja sa u uzvalku un ielaida plāno un melno kaseti kabatā, kas bija iešūta starp abiem bikšu stilbiem. Acumirklī atkal sakārtojies, viņš nokāpa nedaudzos kāpienus līdz izejai un brīdi vērās cauri stiklam uz ielu, kur tajā brīdī bija dzīva kustība. Viņš aplūkoja arī pretējā nama logus, tad aši iznāca uz ielas, pārgāja tai pāri un kādus simts metrus tālāk iegriezās veikalā nopirkt stikla rāmīti fotografiju ievietošanai, ko viņam īstenībā nemaz nevajadzēja. Viņš maksāja ilgi, nevarēja saskaitīt feniņus un brīdi pa brīdim pameta acis uz durvīm. Viņam nelikās, ka kāds būtu sekojis vai uzmanījis namu, kuŗā dzīvoja ekselence. Taču drošības pēc viņš vēl izmeta dažus likumus pilsētā, strauji mainīja virzienus un tikai pēc kādas pusstundas pārnāca mājās, domīgs un noguris.

Bija jau krēsla, kad viņš aizvēra sava vecpuiša dzīvokļa durvis. Viņam pretim nāca Katiņa, attāla radiniece, par kuŗu Erikam nekad nebija īstas skaidrības — vai viņa ir kāda trešās pakāpes māsīca viņa nelaikei mātei, vai nelaika tēva tante — radu rakstos viņš vienmēr sapinās. Bet varbūt viņa vispār nebija radiniece, galvenais — Katiņa bija te un visai rūpīgi apkopa Erika trīs istabas un prata viņu labi paēdināt tais retajās reizēs, kad viņš iegriezās Rīgā — gan priekš kara, kad viņš sava laikraksta uzdevumā vēl varēja brīvi braukāt pa Eiropu, gan arī tagad, kad karš viņu pārsteidza Berlīnē. No turienes viņš negribēja doties projām, jo īpaši kara izcelšanās brīdī bija pārliecināts, ka Vācija satrieks Padomju Savienību. Šo kļūdīšanos viņš pats sev neņēma ļaunā, būdams tais domās, ka vācu neveiksmē vainīga viņu pašu aplamā politika, kas apbrīnojami īsā laikā prata savus sagaidītājus un apsveicējus pārvērst pretiniekos un sabotieros. Kopš Jaltas konferences, kuŗas sīkumus Berlīnē akreditētie neitrālo valstu žurnālisti pārrunāja jau konferences laikā, viņam visa šī bezcerīgā asins izliešana bija pretīga. Ar visiem saviem instinktiem un prātu viņš tagad zināja drīzu Vācijas galu un lūkojās pēc patvēruma ārpus tā chaosa, kas gaidīja Trešo valsti sabrukuma brīdī. Viņam šķita, ka izeja ir droša. Bet vēl bija laiks. Un pats interesantākais vēl atradās priekšā. Turklāt Eriks bija žurnālists. Ne sliktāks, viņš sev teica, par to pārdrošnieku zviedri, kas no Stokholmas devās uz Jugoslaviju un nointervēja pašu Tito.

„Jums ir vēstule, kungs," sacīja Katiņa, pasniegdama viņam aploksni ar Berlīnes pasta zīmogu. Eriks novērsās no spoguļa, pie kuŗa neapzinīgi bija pārāk ilgi nodevies savas nogurušās, dīvaini svešās sejas apskatei.

„Man laikam būs kuņģa jēlums," viņš sacīja Katiņai. „Es izskatos kā nedēļniece."

„Jūs nekārtīgi ēdat, kungs," Katiņa norūpējusies viņu uzlūkoja.

„Vediet sievu mājās; kundzītes jums trūkst, lūk kā..."

Eriks uzmeta skatienu vēstulei, un acumirklī viņa vaigs noskaidrojās.

(Turpinājums sekos)

SPORTS

SPORTA KALENDĀRS

27. sept., plkst. 18 Centrālās YMCA's vingrotavā College ielā 40, TLSK sarīkojumā Kanadas sieviešu meistarsacīkstes volejbolā.

Fināla spēlēs piedalās Montreālas YMCA, Montreālas internacionālā YMCA, Toronto YWCA un TLSK.

27. sept. Hamiltonā Central Secondary skolas vingrotavā Hamiltonas kausa spēlēs vīriešu volejbolā un basketbolā sacentīsies Toronto igauņu SOEB klubs ar Spartu.

Sacensības rīko Sparta.

4. oktobrī, plkst. 14 Beach stadionā sezonas noslēguma sacensības vieglatlētikā rīko TLSK ar somu, igauņu un lietuviešu sportistu līdzdalību. Tai pašā laikā pirmās dienas sacensības desmitcīņā.

5. okt., plkst. 16 Beach stadionā desmitcīņu noslēguma sacensības.

PAZIŅOJUMI

Sakarā ar kavēkļiem sporta zāles sagādē paredzētais zibenturnīrs 11. okt. Hamiltonā nenotiks. Par zibenturnīra laiku un vietu tiks paziņots vienā no nākošiem laikrakstu numuriem.

R. Kadiķis,
LSAK Basketb. noz. vad.

*

TLSK kopā ar DV Toronto nodalu 26. sept. Columbus zālē rīko deju vakaru ar programmu. Rīkotāji cer, ka arī daudzi sportisti būs apmeklētāju pulkā. Tuvākai informācijai skatieties sludinājumu lapas pusē.

HAMILTONAS KAUSU SPĒLES SĀKUSĀS

Hamiltonas kausu izcīņā kā pirmās vienības tikās Hamiltonas igauņi un Sparta. Kā vīriešu, tā sieviešu sacensības uzvarēja igauņi. Vīriešu volejbolā igauņi guva 15:13 un 16:14, bet sieviešu 12:15, 15:5 un 15:12 uzvaru.

Vīriešu volejbolā abas vienības pašaizliedzīgi cīnījās par katru punktu, un rezultāts arī atbilst spēles gaitai.

Spartietes, kas volejbolā pavasarī iepriecināja ar spēcīgām gremdēm un cīnas sparu, gan visu vasaru citīgi trenējušās, tomēr nav vairs agrākā sniegumā.

ZVIEDRIJAS LATVIEŠI SACENŠAS AR IGAUŅIEM TENISĀ

Nenoliedzami, ka lielums latviešu labāko tenististu mīt Zviedrijā. Te ir vecie rūdītie spēlētāji, un tiem netrūkst sekotāju jaunajā paaudzē, kas pamazām sasniedz un taisās pāraugt vecos.

Ja pagājušā gadā lietus periods izjauca sacensību norisi līdz galam, tad šogad pusi sacensību jau izdevies īstenot jaukā laikā.

Šogad paredzētas sacensības 8 vienspēlēs un 4 dubultspēlēs. Pirmā sacensību puse 31. augustā beidzās neizšķirti 3:3 un otrās puses spēles notiks 21. septembrī.

Pirmajā sacensību daļā latviešu izlasē iztrūka paši labākie spēlētāji R. Rutkis un M. Viegliņš.

Vienspēlēs latviešiem uzvaras guva vecie spēlētāji A. Ūdris un V. Vilenieks, bet zaudējumus piedzīvoja Laudorfs un Millers.

Dubultspēlēs pārim Vilenieks — Treimanis nācās kapitulēt igauņu priekšā, bet negaidīta bija latviešu Ūdra un Rituma uzvara pār igauņu labāko dubultspēļu pāri Kullu un Nīmani.

LATVIEŠI ZVIEDRIJĀ SPĒLĒ FUTBOLU

Zviedrijā vismaz reizi gadā notiek futbolsacīkstes latviešu starpā. Tad Stokholmas tautieši sacenšas ar pārējā Zviedrijā dzīvojošo izlasi. Šī gada sacensības province guva pārliecinošu 3:0 (1:0) uzvaru. Par nožēlošanu mūsu kādreizējam sporta karalim jāsaka, ka spēle risinājās mazā laukumā un ilga 2 reiz 30 min. Arī pati spēles kvalitāte atradās tālu no Latvijā redzētā.

VIEGLATLĒTIKAS SACĪKSTES ASV AUSTRUMOS

Nujorkas un Filadelfijas vieglatlēti 7. sept. Nujorkā noturēja pārbaudes sacīkstes. Lai gan sacīkstes notika Nujorkā, tomēr lielais vairums sportistu nāca no Filadelfijas ar Kanadas atklāto meistarsacīkšu labo sniegumu reālizētāju sprintā N. Ozoliņu priekšgalā.

Techniskie rezultāti:

Vīriešiem: 100 m — Gangnuss 12.0 sek. 200 m — Blaus 24.5; 400 m — Blaus 62.5 sek.; Kalnājs 65.2 sek. Tālēkšanā — Blaus 5.10 m. Grīns 5.00 m. Trissoļlēkšanā — Mežaraups 11.66 m. Lodē — Mežaraups 11.38 m; Mednis 9.87 m; Blaus 9.31. Diskā — Mearaups 32.09 m; Mednis 27. 33 m. Vesetī — Mežaraups 39.52 m.

Sievietēm: 60 m — N. Ozoliņa 9.0 sek; D. Ozoliņa 9.4 sek. Tālēkšanā — N. Ozoliņa 4.00 m; D. Ozoliņa 3.80 m.

LATVIEŠU VIEGLATLĒTU STARTI

J. Plīsis pārbaudes sacīkstēs Savienotās Valstīs disku metis 42.85 m un grūdis lodi 12.81 m tālu.

*

Brencītis Bedfordā (Anglijā) pārlēcis augstlēkšanā 1.70 m.

Avestā (Zviedrijā) N. Millers uzvarējis diska mešanā ar 42.79 m un lodi aizgrūdis 13.79 m.

*

V. Jasis sacīkstēs Gladbachā (Vācijā) šķēpu aizlidinājis 61.50 m.

*

Feldmanis 220 jardus Anglijā veicis 23.4 sek.

Marstonā (Anglijā) V. Priede aizmetis disku 40.51 m un lodē sasniedzis 12.59 m. Tai pašā pilsētā Laudobelis diskā sasniedzis 38.42 m un lodē 13.20 m.

KANADAS VOLEJBOLA MEISTARSACĪKŠU FINĀLS SIEVIETĒTĒM

Vēl dažas dienas, un YMCA's vingrotavā atskanēs tiesnešu svilpieni, skatītāju uzmundinājumi un aplausi volejbolistēm, kas cīnīsies par Kanadas 1952. gada meistara godu volejbolā.

No 12 vienībām finālā iekļuvušas: Montreālas starptautiskā YMCA, Montreālas YMCA, Toronto YWCA un TLSK.

Viena no nopietnākām uzvaras kandidātēm ir Montreālas starptautiskās YMCA's vienība, kas ir arī Kvebekas apgabala meistars. Vienība, kurā spēlē latvietes un igaunietes, jau pāris mēnešus trenējas, gatavojoties meistarsacīkšu fināla spēlēm.

Otrā Kvebekas apgabala pārstāve būs Montreālas YMCA. Tā ir franču vienība, kas izcēlas ar kustīgumu laukumā un ir iepriekšējo gadu Kvebekas apgabala meistare. Pēc pēdējām ziņām no Montreālas, jāsaka, ka francūziešu līdzdalība atrodas zem jautājuma zīmes. Tālais ceļš un grūtības atvaļinājumu dabūšanā ir padarījušas francūzietes domīgas. Gadījumā, ja francūzietes nebrauks, Kvebekas apgabala volejbola vadītājs aicinās braukt apgabala trešo labāko vienību. Iespējams arī, ka no Kvebekas apgabala būs tikai meistaviernība.

No Ontaio apgabala piedalīsies Ontario meistars — Toronto YWCA. Tās vienībā spēlē tikai igaunietes, kas izcelas ar ārkārtīgi spēcīgām gremdēm. Toronto YWCA ir pati nopietnākā uzvaras kandidāte.

Ceturtā finālspēļu dalībniece ir TLSK, kurā, protams, spēlē tikai latvietes. TLSK vienība pēc īsas atpūtas pavasarī ir visu vasaru spēlējusi volejbolu un ir labā formā. Sešnieka stiprā puse ir kustīgums, saspēle, technika un pār visu cīnas griba, kam nervozitāte visam dažreiz pārvelk svītru. TLSK sešnieks izies sacensības ar lielām cerībām iegūt meistara godu.

Ir neiespējami pašreiz zīlēt uzvarētāju, jo visas trīs vienības ir vienādos spēkos, ko pierādījušas iepriekšējās savstarpējās spēles, un uzvarētāju redzēsim tikai turnīram beidzoties.

Šīm sacīkstēm TLSK dāvājis celojošo kausu, kuru iegūs vienība, kas trīs gadi no vietas, vai pieci gadi pavisam izcīnīs Kanadas meistara godu.

Ir patīkami dzirdēt, ka Kanadas Amatieru Savienība pēc labi noorganizētām Ontario apgabala meistarsacīkstēm sieviešu volejbolā ir uzticējusi TLSK finālspēlu rīkošanu.

Vēl jāpiezīmē, ka vienības spēlēs katra ar katru. Gadījumā, ja būs četras vienības, spēlēs divus setus, kur katrs uzvarēts sets dos vienu punktu. Ja piedalīsies tikai trīs vienības, spēlēs trīs setus, un atkal katrs sets dos vienu punktu. Abos gadījumos vienība, kas guvusi vairāk punktu, būs uzvarētāja. Pēc līdzīgi iegūto uzvaru skaita skaitīs visos setos iegūto un zaudēto punktu starpību.

KOPAS SACĪKSTES

Uzsākot jaunu volejbola un basketbola sezonu, Montreālas Sp. kopa rīkoja 13. septembrī savstarpējas sacensības volejbolā, basketbolā un galda tenisā, kur sacentās precētie pret neprecētiem.

Pirmajā spēlē volejbolā vīriešiem neprecētie, kuru komanda sastādījās no jaunās paaudzes spēlētājiem (Zommers, Kalacs, Kraulis, Trusis, Rozenbergs, Kalniņš, Zemnickis), atjautīgā spēlē pieveica precētos trīs setos: 8:15, 15:11, 15;13.

Volejbolā sievietēm noteikti pārākās bija precētās (Jansone, Lukstiņa, Audere, Miķelsone, Grante), uzvarot neprecētās — 15:5; 15:10. Ar labiem gremdējumiem izcēlās Jansone, turpretī neprecēto komandā veiksmīgākās spēlētājas bija Grīnberga un Lasmane.

Basketbolā neprecētiem zija grūti salaužt precēto vīru stabilo aizsardzību, un lai gan techniski labāki bija neprecētie, tomēr uzvarēja precētie, kuri prata noturēt sākumā iegūto punktu pārsvaru un spēli nobeidza 44:40 (24:11) savā labā. Precēto komandas punktu guvums sadalījās: Klaiše 22, Lukstiņš 14, Kiršteins 4, Sprudzenieks 2, Zasters 2, Auders O. Neprecēto komandas stabilākais vīrs bija O. Zommers.

Ping—ponga zibenturnīrā sievietēm piedalījās nesen no Anglijas Montreālā ieradušās Maiga Valdmane un A. Kiršteine. Nezaudējot nevienu spēli, 1. vietu izcīnīja M. Valdmane. Bez minētām turnīrā piedalījās: Audere V., Grinberga M., Lukstiņa M. un Apine A. Maiga Valdmane kopā ar savu māsu Rasmu un tēvu Voldemāru Anglijā latviešu sacensībās nav piedalījušies, bet gan ar labiem panākumiem izcinījuši Anglijā, Bath pilsētā, 1952. g. meistarnosaukumu sieviešu vienspēlē.

R. un M. Valdmaņu tēvs Voldemārs Valdmanis vīr. konkurencē intrigējošā spēlē zaudēja finālā O. Zommeram 24:26, 19:-21. Liekas, ka līdz ar šo pirmo plašāko turnīru ping—ongā Montreālā spēlētāju interese un sasniegumi augs, un nākotnē varam cerēt, ka panākumi neizpaliks.

Svētdien, 14. sept., notika pirmās sacīkstes siev. tenisā, piedaloties trīs spēlētājām. Spēlējot katra ar katru, M. Grīnberga pārliecinoši pieveica abas pārējās spēlētājas, izcīnot drošu 1. vietu. M. Grīnberga ar balto sportu nodarbojas jau 6 gadus. Spēļu rezultāti: Grīnberga — Apine 6:2, 6:2; Apine — Audere 7:5, 6:4; Grīnberga — Audere — 6:1, 6:1.

Cerēsim, ka šīm ziemeiskajām spēlētājām nākoša gadā pievienosies daudzas citas, un būs iespējams rīkot plašākas sacīkstes.

SKATS PASAULĒ

Amerikas tenisa meistarsacīkstes nesniedza lielus pārsteigumus. Kā jau iepriekš bija paredzēts, kungu vienspēlē nepārspēts palika austrālietis Franks Sedžmens, un vienīgais viņa pārsteigums bija neviena seta nezaudēšana visā turnīrā. Finālā Sedžmena pretinieks bija Gardners Melojs no Floridas. Sedžmens kā rotaļādamies guva pārliecinošu 6:1, 6:2 un 6:3 uzvaru.

Sieviešu vienspēlēs uzvaru guva pag. g. meistare Marina Konnelija. Viņai uzvaru nenācās viegli izcīnīt, jo pusfinālā tā atradās tuvu zaudējumam un arī finālā tai bija jāpieliek visa sava spēles māka, lai pieveiktu labi spēlējošo Dorisu Hartu ar 6:3 un 7:5.

Beļģijas smagā svara boksa meistars Karels Sijs guva trešā gājienā KO uzvaru pret Eiropas meistaru pussmagā svarā vācieti Konniju Ruksu.

1945. gadā notiks ASV — Eiropa sacensības vieglatlētikā Losandželosā. Eiropas vienības sastāvu noskaidros pirms tam notiekošajās Eiropas meistarsacīkstēs.

Ungārs Nemets aizmetis veseri 60.31 m, šis sniegums ir tikai par 3 cm sliktāks par pasaules rekordu.

Ēģipte valsts sacīkstēs futbolā uzvarējusi Norvēģiju ar 5:4 — par pārsteigumu norvēģu skatītājiem.

Amerikāņu un visu eiropiešu receptes apstrādā augsti kvalificēti eiropiešu un kanadiešu reģistrētie farmaceiti, speciālisti

Mēs pagatavojam un izsūtām medikamentus uz visām pasaules malām. Salnīšus aizjūras zemēm iesaiņojam sevišķi rūpīgi un pareizi noadresējam.

Mēs sedzam nodotiem pasūtinājumiem visus pasta izdevumus, maksājam nepieciešamās muitas nodevas, kā arī kārtīgi izpildām vajadzīgos muitas deklarāciju papīrus.

Mūsu krājumā atrodas visādas zāļu ķējas, Celsija termometri un arī visi Eiropas medicīniskie preparāti.

IEVĒROJIET MŪSU CENAS:

STREPTOMYCIN — $0.75 gramā, AKNU PREPARĀTS $7.00 par 10 injekcijām, PENICILLIN — $3.95 par 10 injekcijām, 3 milj. vienības.

Mēs sedzam pasta izdevumus par sūtījumiem uz visām pasaules malām

Tagad RIMOFON ir dabūjams — un mēs izsūtām uz jebkuru pasaules malu.

Mūsu aptieka ir vienīgais šāda veida veikals Amerikā, līdzīgi jūsu dzimtenes aptiekai, tikai medicīnas bikses, elastīgās zeķes, visāda veida jostas ir izgatavotas pēc noteikta mēra.

Mēs piemērojam un izpildām brilļu receptes.

VISLABĀKĀ VĒRTĪBĀ — VISLABĀKAIS PAKALPOJUMS

STARKMAN CHEMISTS
Kanadas lielākā aptieka
463 BLOOR St., W. TORONTO, ONT.

God. namamātes!

A. MAURIŠA
PĀRTIKAS PREČU VEIKALS
1150 COLLEGE St., TORONTO, TEL KE 7042

PIEDĀVĀ ATKAL PAŠU SKĀBĒTUS KĀPOSTUS, MARINĒTUS UN SKĀBĒTUS GURĶUS, KĀ ARĪ BAGĀTĪGĀ IZVĒLĒ GAĻU UN GAĻAS IZSTRĀDĀJUMUS, LATVIEŠU UN IGAUŅU MAIZNIEKU MAIZES, DAŽĀDUS EIROPAS KONSERVUS UN DAUDZ CITU PREČU

LATVIEŠU GAUMĒ

JAUNUMS! ATKLĀTS JAUNS MĒBEĻU VEIKALS

Bagāta, daudzpusīga, mājas un kantora mēbeļu izvēle.
Dažāda veida elektriskie aparāti mājas vajadzībām
Sakarā ar atklāšanu speciāli pazeminātas cenas
Ienāciet un pārliecinieties! Runājam krieviski

BURLACOFF'S FURNITURE
619 QUEEN ST. W. TORONTO, Ont.,
Tel. WA 6812 «496»

REDZĒSIMIES ATKAL!

KOLUMBUS HALLĒ GRANDIOZĀ

Kultūras dienu ballē

Piektdien, 26. septembrī, plkst. 20.30

Viesus ar **moderno deju demonstrējumiem** iepazīstinās slavenās deju skolas **ARTHUR MURRAY** mācības spēki:

MILDA GŪTMANE un HOVARDS STIVENS

DEJA Ieeja $1.00 ATSPIRDZINĀJUMI

DV Toronto nodaļa un TLSK

Dr. A. RATINOW

Bijušais slim. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi širds, kuņģa, asīmas, reumatisma u. c.

Runā arī vāciski un krieviski

479 1/2 EUCLID AVE, RA 6708
TORONTO (552)

Zobārste

CROWLEY
130 CARLTON St., E.
Tel. RA 3704, Toronto

Informācija latviešu valodā
Pirmdienās un trešdienās
no plkst. 4—7
(547)

LŪDZU ATSAUKTIES KANADAS

TAUTIETES,

kuras kā līgavas gribētu uzņemties izsaukt manu Vācijā dzīvojošo brāli uz Kanadu. Atlīdzība pēc vienošanās

Rakstīt Marijai Ponemeckis
R. F. D., 2 Sturgis, Mich., ŪSA
(554)

JĒPE MILDA, lūdzu atsaucies! Vai kāds cits, kas zinātu viņas adresi. Zenta Zēberga (24) Kiel — Hammer, bei Familie Lange, Eiderbrock 123. (529)

IZDODAMS saulains, ērts 3 istabu dzīvoklis un 1 mēbelēta istaba ar ērtībām labā rajonā. Tuvāk uzzināt: Zvanīt GL 8761, Toronto. (545)

IZDODAMAS divas nemēbelētas istabas ar garāžas iespējām. Zvanīt Toronto RI 5165. (558)

LABĀ rajonā izdodamas mēbelētas istabas, vārīšanas iespējas, pastāvīgi karsts ūdens. Tel. MI 4842, Toronto. (526)

IZDODAMAS saulainas mēbelētas istabas ar virtuves un ledusskapja lietošanu. Zvanīt, Toronto, tel. GE 0756. (536)

IZDODAMA istaba ar vai bez mēbelēm Dovercourt — Duppont rajonā. Laba satiksme. Zvanīt vakaros LL 2526, Toronto. (557)

GLĪTI mēbelēta istaba klusā mājā, vārīšanas iespējas, silts ūdens un laba satiksme. Tel. EM 4-6749, Toronto. (560)

RUDENS ZVEJAS **SVAIGI ŽĀVĒTI ZUŠI**

atkal dabūjami visos latviešu, igauņu un lietuviešu veikalos.
ROZE & TĪLMANIS, zivju žāvētava
Kūpinām tikai labas kvalitātes jūras zušus
10 Widmer St., Toronto, tel. EM 6-2434

IGAUŅU MAIZNĪCA „KIOT"
HAMILTONĀ, 29 CASE St., tel. 7-2683 un 5-0804
PIEDĀVĀ SVAIGU EIROPAS KVALITĀTES RUPJU, BALTU KVIEŠU UN SALDSKĀBU MAIZI, KILAVAS, SPROTES UN DAŽĀDAS DESU ŠĶIRNES
PIEGĀDĀ MĀJĀS
Īpašnieki F. PODER un P. SĒPIK

Vai vēlaties pirkt vai pārdot kādu namu?
Ļaujiet palīdzēt Jums! Mūsu rīcībā pārdošanai ir simtiem namu šajā pilsētā, daudzi uz atvieglotiem iemaksas noteikumiem
ANTONS J. PASTARS
982½ YONGE ST., TEL. MI 7338
BIROJĀ — tel. KE 5821
PĀRSTĀV **ARTHUR H. KIVINEN**
MEMBER OF TORONTO REAL ESTATE BOARD
725 Dovercourt Rd, Real Estate
(249) 38 Lawrence Ave W, Toronto, tel. MO 5464

BAZNICAS ZIŅAS

Nujorkas latviešu draudzes dievkalpojums, atzīmējot L. U. gada svētkus 28. sept., pl. 3 pp. Betlemes baznīcā. Mācītāji R. Zariņš un A. Ozols. Pēc dievkalpojuma draudzes sapulce.

Bronksā Sv. Jāņa baznīcā dievkalpojums 28. sept., pl. 6 vak. Māc. A. Ozols.

Čikāgas latviešu ev.-lut. Cīņas draudzes Latvijas Universitātes gada dienas piemiņas dievkalpojums draudzes baznīcā, 5015 W. Ferdinand St., svētdien, 28. sept., pl. 11 rītā. Svētdienas skola pl. 10. Māc. A. Rautenšilds.

Auroras novada dievkalpojums 420 Dawner Pl., Aurora, svētdien, 28. sept., pl. 2,30 pp. Svētdienas skola pl. 2,30 pp. Pēc dievkalpojuma novada sapulce.

Čikāgas latviešu ev.-lut. Cīņas draudzes 2. garigais koncerts draudzes baznīcā, 5015 W. Ferdinand Str., svētdien, pl. 7 vakarā. Piedalās koloratūrsoprāns Elza Sedmalis, vijolnieks Laimonis Krenģelis un pianists Valdis Treimanis. Ieejas kartes pret $1.— ziedojumu dabūjamas draudzes birojā un koncertdienā pie kases.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Archibīskapa pārstāvis A.Skrodelis ((99 Herkimer Str. Hamilton, Ont., t. 70136). **Otavā**, 28. sept.pl. 2 pp. **Sv. Pāvila b-cā** (210 Wilbrod St.) dievkalpojums.

Prāv. A. Mitulis (504 Flora St., Winnipeg, Man.). **Vinipegā**, 28. sept., pl. 2 pp dievk. Sv. Pētera b-cā. Pēc dievkalpojuma b-cas zālē jaunatnes pulciņa sarīkojums.

Māc. V. Šēfers (659 Piccadilly St. **Londonā, Ont.)**

Sarniā, 27. sept., pl. 6 vak. vietējā ev.-lut. **baznīcā** dievkalp.

Londonā 28. sept., pl. 4 pp. Trīsvienības bazn. dievkalpojums

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon Str. E. Hamilton, Ont. t. 93410). **Hamiltonā** Jaunatnes sanāksme 25 sept. pl. 6,30 mācītāja mājā. Dāmu komiteja rīko sestdien, 27 sept., pl. 7 vak. b-cas lejas telpās (18 Victoria Ave, So.) draudzes vakaru ar māc. V.Mehlenbachera stāstījumu par Vispasaules ev. lut. b-cas sanāksmi Hanoverā un saviem celojuma iespaidiem Eiropā. Lūgts līdzi nemt „grozinus". Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem.

Māc. A. Briedis (17—8th Str. Noranda, Q t .2036-J. Timminsā, 28. sept. pl. 3 pp. dievkalpojums Kristus baznīcā.

Māc. A. Lūsis (50 Dewson Str. Toronto. Ont. t. LO 2510) **Toronto Sv. Jāņa latv. draudze** (baznīca 274 Concord Ave) 28. sept. pl. 4 pp. dievkalpojums. **Svētdienas skola aicina bērnus uz nodarbībām** pusstundu pirms dievkalp. sākšanās.

Plaujas svētku dievkalpojums Sv. Trīsvienības baznīcā (619 Sherbourne Str., Bloor ielas krustojumā) svētdien, 5. oktobrī, pl. 12,30. Dziedās „Dainas" koris, dir. E. Freimanes vadībā. Pēc dievkalpojuma Draudzes vakars ar mūzikāli vokālu programmu.

Jaunceltā Sv. Trīsvienības baznīcā Sv. Jāņa latviešu draudzes dievkalpojumi turpmāk notiks katra mēneša pirmā un trešā svētdienā, pl. 12-tos.

Dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā (274 Consord Ave) svētdien. 12. oktobrī, pl. 2,30 pp. Svētdienas skola.

Dievkalpojums **Sv. Trīsvienības** baznīcā, svētdien 19 oktobrī, pl. 12-tos. Pēc dievkalpojuma draudzes pilnsapulce baznīcas sanāksmju telpās.

Ticības Atjaunošanas svētku dievkalpojums **Sv. Trīsvienības** baznīcā svētdien, 2. novembrī, pl. 12-tos.

Sestdien, 11. oktobrī, pl. 7.30 vakarā Sv. Jāņa draudzes Bēru fonda dalībnieku kopsapulce Sv. Trīsvienības baznīcas sanāksmju telpās (619 Sherbourne Str.). Dienas kārtībā fonda valdes vēlēšanas, revizijas kom. vēlēšanas, pārskats par fonda līdzšinējo darbību un citi jautājumi.

Svētdien, 19. oktobrī pēc dievkalpojuma draudzes loceklu pilnsapulce Sv. Trīsvienības baznīcā (619 Sherbourne Str.). Dienas kārtībā — palīgmācītāja pienemšana Sv. Jāņa ev. lut. draudzei un dažādi jautājumi.

Māc. A. Cops (118 Isabella St. Toronto, Ont., tel. MI 1873; bazn. PR 1563) **Toronto Sv. Andreja b-cā** (Carlton un Jarvis ielu stūrī) dievkalpojums 28. sept., pl. 11.00.

Māc. E. Caune (19827 — 114 St. Edmonton, Alta tel. 41890). **Edmootonā**, 28. sept. pl. 4 pp. dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā.

Māc. A. Gaudiņš (4500 Grand Blvd. Montreal Que.) **Montreālā**, 28. sept. 4 pp. dievkalp. Redeemer baznīcā — 285 Clarke Ave. Westmount.

Kristīti: Ēriks Imants Saparovskis, Jāņa un Laimdotas d.

Laulāti: Trofims Bogdanovs ar Florentinu Kipars.

Māc. K. Avotiņš (1091 W. 8th Ave, Vancouver 9. B. C.) **Vankuverā**, 28. sept. pl. 5 pp. dievkalp.

Māc. H. Kusils (39 King St. Kirkland Lake, Ont., tel. 2811-W) **Fridberijā**, 28. sept., pl. 1 p. p. dievkalp. Sv. Jāņa b-cā (238 Pine Str.).

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis

TORONTO BAPTISTU draudzes dievkalpojums, 28. sept., pl. 17, Walmer Road bapt. bazn. telpās. Māc. R. Eksteins.

«LATVIJAS AMERIKĀ» pārstāvji:

Visas DV apvienības, nodaļas un kopas ASV un Kanadā.

2. ASV:
A. Lācis, 1600 E. 18th, St., Brooklyn 29, N. Y. Tel.: DEway 9-8280.
A. Augstums, 1634 N. Str., Lincoln, Nebr.
M. Blukis, c/o Mr. Knopfle, 934 Boehlke St., Saginaw, Mich.,
Ed. Dobelis, 123, First St. S. E. Waverly, Iowa.
O. Dīķis, latviešu grāmatnīca, R. 2, Waverly, Ohio.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
Arvids Eglītis, 2405, 22nd St., East, Minneapolis, Minn.
K. Irbenieks, 4937 Mead Ave, Cleveland 27, Ohio.
J. Kāļiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.
R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1109 E. Grand River Ave, East Lansing, Mich.
Jānis Lazdiņš 3710 N. Meridian St., Apt. 224, Indianapolis 8, Ind.
Jānis Miķelsons, 67, Mercella St. Boston — Roxbury 19, Mass.
A. Ozoliņa, 1635 N. Orchard St., Chicago, Ill.
A. Punka, 1417 Park Road N.W Apt. 4, Washington 10, D.C.
J. Paucītis, 2116 North Capitol St. Wash, D. C.
V. Puriņš 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.
J. Runtiķis, 6226 20th Ave, N.E., Seattle 5, Wash.
Julijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 537 James Str., Syracuce, N. Y.
J. Sobolevskis, 2711 „W." St. Lincoln,, Nebraska.
G. Šmita grāmatnīca, 19 Prospect St., Poughkeepsie, N. Y.
J. Upesleja, 2518 N. 12th. Str. Milwaukee 6, Wiskonsin.
Miss Biruta Ziemiņa, 920 W. Lovell St., Kalamazoo, Mich.
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio.
Rev. J. Turks, 1251, W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.
Jāņa Zabaka grāmatnīca, 1216 Bonita Ave, Berkaley 9 California.

3. KANADĀ:
P. Avotiņš, 854, Bathust Str., Toronto. Tel.: KE 3884.
J. Batraks, P. O. Box 1038 Sta. C. Toronto 3, On.
A. Cauka, Latviešu grāmatnīca, 1140 Richmond Str., London, Ont. Tēl. 3-8644 W.
Mr. J. Celms, 849 Mc Rae St., Niagara Falls, Ont.
„Daugavas Vanagu" grāmatnīcā 123 Huron St., Toronto, Ont.
V. Dreifelds, grāmatnīca, 91 Poplar Ave, Kirkland Lake, Ont.
Oļģerts Gebauers, 37 Strathcona Ave, So. Hamilton, Ont.
E. Jurševskis, 408 York St., Hamilton, Ont.
M. Kānbergs, Rakstu un darbu pakalpojumu birojā, 598 Sherbourne St., Toronto. Tel.: RA 7149.
Vilis Kaļiņš, 21 Denison Rd. West, Weston, Ont. Tel. CHerry 1-2089
Mr. V. Kārkliņš, grāmatnīca, 127 Regent Str., N. Sudbury, Ont.
M. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.
V. Kopels, 609 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. PR 4596
Marta Kuncāns, 47, Beulah Ave, Hamilton, Ont.
Arturs Kivlīns, Hurdman's Bridge, Box 154, Ottawa, Ont.
L. Līdums 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.
Pulku veikals „Lotus", 854 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 3884.
E. Skuja, 20 Williams St., W. Waterloo, Ont.
Mrs. Leonija Ozolkalne, 460 E. 6th Ave., Vancouver, B.C.
V. Ziedīņš, Latviešu grāmatnīca, 93 Morse Et., Toronto, Ont.
Otto Zilkalns, 6745 Coze St., Lue Rd. Apt. 3. Montreal.

3. Vācijā
Andrejs Ozoliņš, Apgāds un grāmatnīca, (24b) Eutin/Holst., Rettberg—Kaserne.
Mr. V. Pomelnieks, „DV grāmatnīca", Wilhelmsburg, B 1—8. 14a Ulm/Donau.
Abonēšanas maksa: 1 mēn.: DM. 4.- 3 mēn.: DM 11.-

4. Anglijā
Daugavas Vanagu Fonda grāmatnīca, 72 Queensborough Terrace London W2
Abonēšanas maksa: 1 mēnesis 7/- 3 mēneši 20/-

5. Francijā:
Madame K. Birzniece, 31 rue de Seine, Paris 6.
Abon. maksa. 1 mēn. 400 franki 3 mēn. 1000 franki

6. Dānijā:
Mr. K. Reitmanis, Box 292, Kopenhavn, Danmark.
Abon. maksa: 1 mēn.: 4,50 D. Kr.

7. Zviedrijā:
Information, Karlsviksgatan, 1, 1, Stokholm 12, Box 12134, Sweden.
Abon. maksa: 1 mēn. 4 Zv. Kr

8. Austrālijā:
DV Sidnejas nodaļa, Mr. E. Liekājis, 35 Robb St., Revesby, NSW.
Abon. maksa: 1 mēn. 8 šilingi.
Mr. E. Liepiņš, 6 Booreea ST. Lidcombe, Sydney, N. S.
Mr. A. Priedītis, grāmatnīca „Rīga", 74 Judd St., Mortdale, Sydney.

9. Venecuelā:
Mr. J. Henkuzens, Urban. Michelenai S.— 14, Valencia.
Abon. maksa: trimstris 15,40 bol.

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"
123 HURON ST. TORONTO, ONT., CANADA

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija Amerikā .....

līdz..... uz.....mēnešiem uz šādu adresi:

Mr, Mrs, Miss .....

.....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksā jumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont.

Anvils

NOTIKUMU DEGPUNKTĀ

LATVIEŠ

Trīs vīr

Cilvēku

Ap pusn
jas no egļu
kājās un u
pilnīgā tu
brist. Aplē
līnijai, ku
var prasīt
aiz otra d
mies uz p
tumšs, ka,
savu degu
Jāiet tieši
uzdurtos
neuzkāptu
naktī radīl
dāmu trok
stipri slap
ri daudzie
jiem, nedr
zām, meža
sainajā zāl
das mūsu
prasa laik
vienu not
laujas vai
vainais u
naktī, liel
pot vai a
gāzušos
skrienot
lot sevi
nedrīkst,
ma daud
dzot mežs
retāks, l
nāms, ka
lēzenu p
gan retā
mies, un
Pēc ietā
īpatnībān
priekšā
jiena vi
kādam n
tā, tad t
nomedīt.
kēdē un,
ejam uz
aiz priež
nīgi vēr
Jāpaļauj
jo sareds
gan še
stipri ga

BŪS V

Visi ji
pēdējai
šāviens?
Un krie
mīdīts:
gāzīti u

Kur
posmiņē
līduši k
bi zinu
pretotie
sē, vai
bis, va
Ikviena
vīram

Pāvils

LIELIE PRETINIEKI IZNĀK ARĒNĀ

Prezidents Trūmens un republikāņu senātors Tafts gandrīz vienlaicīgi paziņojuši savu programmu, pēc kuras viņi piedalīsies gaidāmo vēlēšanu kampaņā. Trūmens apmeklēs 24 valstis, lai to pilsoņus aicinātu un mudinātu balsot par Stīvensenu. Tafts savu iejaukšanos kampaņā uzsāk ar radiorunu, ko pārraida visi Savienoto Valstu raidītāji no Pacifika līdz Atlantikam. Tafts teiks runas 19 valstīs, lai turienes ļaudīm aci pret aci atgādinātu, ka vienīgi Eizenhauers ir tas vīrs, kas spēj atgriezt ASV tautu uz miera un labklājības ceļa, kas tagad esot zudis.

Šāgada vēlēšanu cīņā, ko abi kandidāti sāka ļoti pašpaļāvīgi, ticot, ka viņi paši uz saviem pleciem iznesīs visu kampaņas smagumu, Trūmena un Tafta iejaukšanās ir jauns pagrieziens. Jaunie paziņojumi rāda, ka no paēnas gaismā iznāk Trūmens, kuŗu viņa vietas tīkotājs Stīvensens negribēja izvirzīt priekšplānā, no paēnas gaismā iznāk Tafts, kas nevēlējās pārāk daudz nopūlēties ap Eizenhauera slavināšanu, jo tieši Aiks bija tas, kas pārtrauca Tafta karjēru tad, kad viņš bija vistuvāk kāpnēm uz Balto Namu.

Protams, abi politiskie spēka vīri steigušies paskaidrot, ka vēlēšanās, lai viņu partija uzvarētu, ir tas lielais dzenulis, kas viņus pamudinājis, kā saka, novilkt svārkus, sasplaut rokās un ar pilnu jaudu mesties priekšvēlēšanu karuselī. Nemaz neapstrīdot viņu karsto vēlēšanos gādāt, lai varu pārņem tā partija kam pēc viņu domām labākā programma, nevaram nesadzirdēt tās balsis, kas nāk no laikrakstu slejām, kas skan no radio skaļruņiem. Šīs balsis saka, ka Tafts būtu atvilcies sāpus visu laiku līdz pat vēlēšanām, ja ar savu iznākšanu viņu nebūtu izprovocējis Trūmens. Savukārt Trūmens nemaz nebūtu bez mēra centies, nedz arī spējis izrauties pašā priekšā, ja demokratiem nebūtu drošas ziņas, ka Eizenhaueram izdevies iegūt paša Tafta un viņa lielā politisko sekotāju pulka spēkus savas uzvaras celtnes celšanai.

Jaunās pārmaiņas ietekmēts, kāds amerikāņu žurnālists sacerējis kupleju, kuŗā teikts, ka Aiks un Stīvs jau lēni izgaistot, jō nu viņus aizēnojot Harijs un Bābs — Tafts.

Ne jau nu lietas tik traksas, bet ne Trūmens, nedz Tafts nav tie vīri, kas baidīs pretinieku ar kādu grabuli. Viņi šaus ar lielgabaliem. Viņu politiskā „draudzība" ilgst jau daudz gadu, viņiem uzkrājies daudz sakāmā.

Vēl pirms gadiem 10 un tālāk pagātnē, kad Trūmens bija tikai Misūri senātors un Tafts, kā šodien pārstāvēja Senātā Ohaio valsti, viņi ne viens nedz otrs netaupīja vārdu dzeloņus, ja nācās uzmest pa kritikas šaltij pratneram. Citādi privātā dzīvē, viņi nav kautrējušies pa amerikāņu paražai uzsist viens otram uz pleca.

Pēc Rūzvelta pēkšņas nāves 1945. gadā Trūmens pārņēma valsts kuģa stūri un tūdaļ Tafts kļuva viņa asākais pretinieks Senātā. Kulmināciju tas sasniedza tad, kad Trūmena valdīšanas laiks tuvojās beigām un Tafts izšķīrās likt lietā visas savas lielās zināšanas, pieredzi un spējas, lai sakautu Trūmenu, ja viņš vēl mēģinātu noturēties Baltajā Namā. Trūmens ļoti spilgtās krāsās iztēloja tās milzīgās briesmas, kas plemeklētu ASV, ja Tafts kļūtu prezidents. Pēdējais savukārt netaupīja pūliņus, lai apcelotu visu zemi, stāstot un pārliecinot, ka lielie nodokļi, milzīgās cenas, nenobeidzamais karš Korejā, un daudzu jaunu karu draudi ir gandrīz vienīgi Trūmena nemākulības sekas, kāpēc viņa valdīšanai jādara gals, lai nepiedzīvotu pilnīgu katastrofu.

Tafts laikus un gudri gatavojās vēlēšanām, Trūmens klusēja, Ir daudz pazīmju, ka Trūmens visvairāk gaidījis, lai republikāņi nominē Taftu. Tad arī viņš pats uzņemtos demokratu kandidātu lomu, lai veiktu lielāko cīņu ar savu lielāko politisko pretinieku.

Taftu nenominēja. Trūmens izšķirās nekandidēt, jo pretinieks taču nu kļuva populārais Eizenhauers. Dziļi sarūgtināts par zaudējumu cīņā, kur viņš bija ielicis visu, lai sasniegtu augstāko mērķi, Tafts devās ilgā atpūtā uz Kanadu un pavisam atvilkās no politiskās dzīves. Nemiers ar augstām cenām, augstiem nodokļiem, korupcijas skandāliem bija padarījis nepopulāru Trūmena administrāciju. Demokratu kandidāts un viņa padomnieki izšķīrās, ka būs labāk, ja Stīvensens turēsies, kā saka, pieklājīgā attālumā no pašreizējās Vašingtonas valdības un tās galvas.

Maz pazīstamais, bet teicami izglītotais un talantīgais Stīvensens izraudzījā demokratu partijai jaunu vadītāju, kas bija vēl mazāk pazīstams, kā pats kandidāts. Trūmens gan piedāvājās palīdzēt, bet viņu neuzklausīja. Stīvensens sakomplektēja kampaņas stābu bez Trūmena ietekmes cilvēkiem. — Kampaņa sākās, bet drīz vien St. nācās atskart, ka laika daudz par maz, lai viens ar saviem jaunajiem draugiem iekarotu Ameriku, kamēr labi organizētais prezidentam uzticamo politisko darbinieku tīkls nedarbojas viņa labā. Stīvensena lieliskās runas skanēja labi, bet izskanēja bez atbalss. Kamēr populārais Eizenhauers pat aizvilināja daudz demokratu no viņu īstām mājām.

Stīvensens pārkārtoja plānus. Trūmens un viņa draugi uzņāk pirmajā plānā. Un nu arī Tafts ir jau pirmajās līnijās, kur viņš priekšā atrod savu lielo pretinieku Trūmenu. Cīņa par prezidenta posteni un varu krusttēva Sema zemē turpināsies, bet nu gan gradu karstāk kā līdz šim.

Ar Tafta un Trūmena iesaistīšanos vēlēšanu darbā, tajā iestājušies arī daudzie politiskā darba veicēji, kas stāv aiz šiem krietnajiem amerikāņiem. Tot kuri līdz šim bija vēsi un atturīgi. Jādomā, ka jaunais spriegums vēlēšanu priekšvakarā atmodinās no vēsuma un atturības arī tos daudzos miljonus vēlētāju, kas līdz šim stāvēja savrup un par vēlēšanu neinteresējās. Lielāks nu būs to skaits, kas runās līdzi jaunā prezidenta izvēlē un Amerikas likteņu noteikšanā turpmākajiem gadiem.

V. P.

LIELBRITANIJAS KARALIENES KRONĒŠANA

1953. gada 2. jūnijā

Kaut gan svinīgais notikums gaidāms tikai pēc deviņiem mēnešiem, tomēr gatavošanās karalienes Elizabetes kronēšanas svinībām jau labi pavirzījusies uz priekšu.

Britu tauta cer, ka otrdien, 2. jūnijā būs skaidrs un jauks laiks, kad jaunā karaliene formāli pieņems kroni un scepteri kā sava karaliskā amata simbolus daudziem un smagiem pienākumiem, kuŗus tā faktiski jau ir uzņēmusies.

Lieliskā, dārgā un visai komplicētā ceremonija, kas saistās ar britu monarchu kronēšanu, sveša niekiem var likties archaiska un nevajadzīga ārišķība; varbūt ir arī daži, kas to ieskatīs vienkārši par Viduslaiku parādi vai kostīmu svētkiem, kas sarīkoti tūristu dēļ.

Šīs varbūtības tomēr ir pārāk tālu no patiesības, jo kaut arī svinīgo un krāsām bagāto procesiju un notikumu redzēs divi vai trīs miljoni skatītāju gar procesijas ceļa malu un Vestminsteras abtejā, kā arī neskaitāmi televīzijas skatītāji Britanijā un ārzemēs, tā būtu tāda pati, ja to neviens svešinieks neskatītu, un tā noritētu gluži tāpat katrā gadījumā.

Tātad, kaut arī mēs pielaistu, ka tā būtu tūristu vajadzībām sarīkota skate ar neredzētu krāšņumu, skate kā tāda ir tomēr otrā vietā, salīdzinot ar kronēšanas simbolisko nozīmi. Visai norisei vai vismaz tās lielākai daļai ir dziļš vēsturisks un politisks nozīmīgums.

Interešu degpunktā, protams, būs pati karaliskā ģimene. Arī Kenterberija archibīskapam un augstiem Anglijas baznīcas pārstāvjiem ir jāpiedalās, jo pēc vēsturiskās tradīcijas archibīskaps izdara kronēšanas ceremoniju, un Anglijas baznīca ir valsts baznīca. Kronēšana ir neapšaubāmi reliģisks notikums, un Visvarenā svētību arī svinīgi izlūdzas tai personai, kas nesīs Anglijas kroni.

Brupotie spēki būs reprezentēti viņā spožumā, jo, kā zemes aizstāvji, tie ir karalienes pašas brupotie spēki. Būs pārstāvētas arī visas kopvalsts zemes, jo kopvalsti saista kronis kā simbols. Citas valstis, pat tās, kas Lielbritanijai nav visai draudzīgas, sūtīs savus oficiālos pārstāvjus, jo tas ir pirmās šķiras diplomātisks notikums.

Pārstāvētā būs ne vien Savienotās karalistes valdība, bet arī partijas, kas ir opozicijā pret tagadējo valdības partiju, jo parlamenta loceklim, neatkarīgi no tam, vai tas ir valdībā, vai ne, vispirms ir jābūt kronim lojālam, un jāvērē uzticība valdošam monarcham par pierādījumu, ka tas ir uzticīgs pašai tautai.

Visām šīm personām sākot no lorda augstā mantziņa līdz „karalienes sargam", jābūt klāt. Katram no tiem ir šais notikumos sava loma. Augstais mantzinis nesīs kroni uz kronēšanas vietu; viņa uzdevumi ir saprotami un visai nepieciešami. No otras puses, karalienes sargs izpildīs vienu no tiem seniem simboliskiem pienākumiem, kas gadu simteņiem caurmūs noved atpakaļ pie tiem laikiem, kad jaunkronētam karalim vai karalienei bija vajadzība, lai „sargs" pienemtu viņu personīgo ienaidnieku izaicinājumu.

Linkolnšairas Skrivelsbi muižas 34. īpašnieks kapteinis Džons Lindsejs—Marmions Daimoks pretendē uz godu būt par karalienes sargu un uz tiesību nest Anglijas standartu kronēšanas svinībās, un, lieks, kronēšanas strīdu izlemšanas tiesa viņam šo privilēģiju neliegs.

Senos laikos karaļa sargs iejāja Vestminsteras hallē pilnīgi apbruņojies, kamēr valdnieks sēdēja pie dinejas galda, un pēc trim trompetes pūtieniem deklarēja, ka katrs, kas noliedz karaļa tiesības uz troni, ir „melis un negodīgs nodevējs". Viņš nometa savu bruņu cimdu un izaicināja nodevēju uz divkauju.

Šī amata pirmsākumi meklējami feodālos laikos, un Viljams Iekarotājs to bija piešķiris Robertam de Marmionam no Skrivelsbijas. Tagadējais amata pretendants ir Roberta tiešs pēctecis, un ir armijas virsnieks, 25 gadus vecumā.

Kronēšanas nozīme ir daudz lielāka par kroņa uzlikšanu Savienotās Karalistēs valdošam monarcham. Tai ir īstais Britu Kopvalsts gars.

Kronēšanu kārto un pārrauga nevis britu valdība, bet gan kopvalsts nāciju valdības. To pierāda Bekinghemas pils oficiālais paziņojums tekošā gada 28. aprīlī. Tas nosaka:

„Karalienei ir labpatiks noteikt 1953. gada 2. jūniju par Viņas Majestātes kronēšanas dienu.

„Viņas Majestātei ir labpatiks apstiprināt, pamatojoties uz viņas attiecīgo valdību ieteikumu, kronēšanas komisiju, kuŗā ietelp Apvienotās karalistes, Kanadas, Austrālijas savienības, Jaunzēlandes, Dienvidāfrikas Únijas, Pakistanas un Ceilonas pārstāvji, kas drīzumā sanāks Londonā, lai apspriestu tos kronēšanas jautājumus, kas attiecas uz visām kopvalsts dalībniecēm."

Karaliene Elizabete būs 38. valdniece, kas Anglijā kronēts kopš Normaņu uzvaras 11. gadu simtenī. Tomēr viņa būs tikai trešais valdnieks, kas kronēts otrdienā, un piektais valdnieks, kas kronēts jūnijā.

Četrpadsmit valdnieki sākot ar Viljamu Iekarotāju 1066. gadā līdz Elizabetei II, kronēti svētdienās. Senie likumi un paražas nosaka, ka „karaļa vai karalienes kronēšanai jānotiek svrienu svētdienā vai svinamā dienā". Bet šo kārtību neievēro jau kopš 18tā gadu simteņa. Georgs VI, tagadējais karalienes tēvs, piemēram, kronēts trešdienā; Georgs V — ceturtdienā, Edvards VII — sestdienā un karaliene Viktorija — arī ceturtdienā.

Domājams, ka karalieni kronēs ar Imperijas valsts kroni, bet ne Sv. Edvarda kroni, kas, lai gan to kādreiz kā vienīgo lietoja pagātnē, ir ārkārtīgi smags. Valsts kronis sver tikai mazliet vairāk par divi angļu mārciņām, kamēr Sv. Edvarda kronis sver septiņas.

Valsts kronis ir viens no vismalkākiem juvelieŗu darbiem pasaulē, un tāpēc ir iestrādāts Kalinena dimants, 2. n-rs, kas slīpēts no oriģinālā Kalinena dimanta, ko atrada Dienvidafrikā 1905. gadā. Kalinens 1. n-rs, kas ir tikai pusi 2. n-ra lieluma, ir iestrādāts karaliskā scepterī, ko karaliene turēs rokā ceremonijas laikā.

Imperijas valsts kroni pirms 120 gadiem pagatavoja karalienes Viktorijas kronēšanas vajadzībām (protams, tad tanī nebija Kalinena dimanta). Tā smalkais aptvars, kas pagatavots no sudraba, kontrastē ar Sv. Eduarda kroņa smago zelta loku un smagiem zelta krustiem. Tanī iestrādāti 2.733 dimanti, 277 pērles, 17 safīri, 11 smaragdi un 5 rubīni.

Septiņas mārciņas smagais Sv. Eduarda kronis ir redzams uz pastmarkām un naudas, kas izlaista karaļa Eduarda VII laikā, un tas tiešām ir visai smags kā karaļa, tā jebkuŗai citai galvai, ja tas jānēsā ilgāku laiku. Tas pagatavots Karlim II pēc Sv. Eduarda kroņa parauga. Oriģinālais Sv. Eduarda kronis tika iznīcināts, kad Kromveļa militārā diktatūra atcēla monarchiju. Tā smagajā zelta pamatnē iestrādāti dimanti, safīri, smaragdi un pērles. Pāri virsai stiepjas divi ailes, kas simbolizē monarchijas mantojumu un neatkarību.

No visiem dārgakmeņiem, zemes lodes un sceptera, ko valkā vai nes pa kronēšanas ceremonijas laiku, ne mazāk svarīgs ir kronēšanas gredzens. Kādreiz to pazina kā „Anglijas gredzenu". Gredzenu pagatavo katram monarcham, un tas pēc kronēšanas kļūst par viņa personīgo īpašumu.

Britu darba ministrija paziņojusi, ka valdība uzcels īpašus sēdekļus 90.000 skatītājiem gar septiņas jūdzes garo kronēšanas ceļu. Šīs vietas pārdos par cenu no $9,80 līdz $15,40 katru. Dažas no tām pat pārdos uz ārzemēm, vai lai novietotu ievērojamus ārzemju apmeklētājus, kas ieradīsies Anglijas monarcha kronēšanas ceremoniju noskatīties.

Valdība ir nolēmusi atlikušās vietas sadalīt dažādām tautas organizācijām—nacionālām apvienībām, kas pārstāv britu rūpniecību, tirdzniecību, arodbiedrības, sieviešu organizācijas un vietējo valdību pārstāvjus, mazāk vērības piešķirot atsevišķām personām.

Desmitiem tūkstošu tūristu ieradīsies Britanijā, lai redzētu šo notikumu, aizvedot sev līdz Anglijai tik vajadzīgo ārzemju valūtu.

Kronēšanas svinības būs ne tikai visvarīgākā oficiālā Britu Kopvalsts skate 1953. g., bet, varbūt, pat vairāku nākošo gadu laikā, un tā, liekas, visumā pati sevi šamaksās ar tūristu ievesto naudu un atdzīvinās arī tirdzniecību.

Kronēšana britiem atgādina ne tikai viņu nesamaksājamo mantojumu, bet visas pārējās pasaules acis uz ilgāku laiku būs pievērstas šai vecajai karalistei ar tās tradicionālo demokratisko monarchiju.

C. S.

Vl. Bojārs, dabaszinātnieks.

SIRDS BENDĒTĀJS LĪDZEKLIS

Parasti par sirds bendētāju līdzekli uzskata tabakas pīpošanu, ar kuŗu organismā tiek ievadīts sirds bende — nikotīns. Pēdējais ir stipra inde, ko organiskā ķīmijā ierindo alkaloīdu grupā. Nikotīna nosaukums aizgūts 16 g. s. no franču diplomāta uzvārda Niko (Nicot), jo Niko tabakas auga stādus 1560. gadā no Portugales ievedis savā tēvzemē Francijā. Tabakas auga (Nicotia) izplatīšanas vēsture ir tikpat interesanta, cik aizrāvīgi stāsti figurē par kartupeļu ieviešanos Vecajā pasaulē, it sevišķi Eiropā. Abu šo augu dzimtene ir Jaunā pasaule — Dienvidamerika, un tie pieder botāniski līdzīgo augu dzimtai, ko latviski sauc par naktenaugu vai kartupeļaugu dzimtu (Solonaceae).

Par alkoloīdiem uzskata slāpekli saturošus organiskus savienojumus, kuriem ir baziska reakcija, rūgta garša. Un šāds alkoloīds ir nikotīns. Noindēties ar šo indi var viegli, jo bioķimiski, fizioloģiski eksperimenti liecina, ka pilnīgi pietiek viena piliena šīs indes šķidruma, lai nonāvētu suni. Pīpētājiem ir tā lielā laime, ka viņi ienem šo indi sausā veidā ar pīpēšanas mēģinājumu — dūmojot. Dūmos nikotīns tiek stipri „atšķaidīts", tā ka elpojamo un barības vadu ceļu glotādiņas uzsūc sevī šo indi ļoti niecīgos kvantumos. Un tālab, pat stipri pīpējot, pīpotāji sliktākā gadījumā tikai saindējas: rodas vemšana, galvassāpes, sirds pastiprināta darbība, traucējumi asins rinkošanas sistēmā, nervu sistēmas uzbudinājums u. t. t. Dažkārt paši pīpmani mēdz „palielīties", ka pietiekot viena stipra cigāra izpīpēt, sevišķi „tukšā dūšā", lai noreibtu galva, tas ir, lai justos kā sadzēries alkoholisku dzērienu. Un, lūk, tiešām šī nikotīna inde nes sevī paslēptus daudz launumus: nervu bendēšanu, sirds „streikošanas" veicināšanu, ēstgribas mazināšanu, asinsrinkošanas sistēmas darbības traucēšanu, nogurumvielu uzkrāšanos organismā arī veicina, bez tam veicina ģenitālo dziedzeŗu sterilizāciju u. t. t.

Bez šī nāvētāja līdzekļa vēl ir daudzi citi. Viens no tiem lielākais sirds bendētājs līdzeklis ir kofeīns. Kofeīns ir alkoloīds, un to parasti iegūst no kafijas auga pupiņām. Kā tabakaīā kafija pieskaitāma baudvielām. Ja tabakas indi, kā nomierinātāju līdzekli, cilvēks ienem savā organismā cietā veidā, pīpējot speciāli sagatavotas tabakas auga lapas, t. i. cigārus, cigaretes vai pīpju tabaku, tad turpretim kafijas kofeīns tiek ienemts šķidrā veidā, dzerot gaŗšu. Tā vai ikvienam labi zināma, baudviela un, liekas, bez šī dzēriena nevarētu pat nemaz iztikt. Kafijas dzeršana taču ir iedzīta kā rītos, tā arī vakaros. Un tā bieži vien dzerot kafiju vakaros, cilvēks pamazām, pat nemanot, saslimdina savu sirdi nerupējot par visa organisma bojāšanu. Tad viņš tikai sāk iziust, kad sāk „streikot" viņa sirds un rodas „caurs" murgu pilns miegs naktīs. Dažkārt pēc stiprām kafijas devām (2—3 krūzītes) pat nemaz nevar gulēt, jo jūt, cik stipri un nemieriegi pukst sirds krūtīs, tā, kā saka: „šausmīgi trīc un dauzās!"

Lai sirds kārtīgi krūtīs pukstētu, nestreikotu, ir nepieciešami atturēties vismaz kaut no vienas minētās baudvielas: lietāšanas vai no tabakas smēķēšanas, vai no stiprās kafijas dzeršanas. Tas arī ikvienam jāzina, ka kā nikotīns tā arī kofeīns nav nekādas cilvēka organisma barotāvielas, bet turpretim tikai „nožēloiamie" surrogati. Nikotīnu pat ļoti reti izlietā ārstniecībā vai nemaz, bet gan medicīnā kā īpašu ārstniecības vielu plašos apmēros, izlieta kofeīnu nervu nomierināšanai, labam miegam, sāpju remdināšanai u. t. t., parasti vai nu pulvera veidā, vai kā šķidrumu ievadot intravenozi. Ir zināms, ka pēdējā laikā biežāk medicīnā tiek izlietātas citas kofeīna aizstājējas vielas, piem. morfijs-šīs vielas ir narkotiskas vielas, jo rada kermeņa sastingumu „stimulāciju" (gr. val. vārds narkē — „sastingums").

Nestles kafija — Tas ir visiem skaidrs, ka tabakvielu smēķēšana, tā it sevišķi īstās kafijas dzeršana sabendē pat ļoti spēcīgas, veselīgas sirdis. Kā zināms, mūsdienās kafiju pagatavo ne tikai no grauzdētām kafijas auga pupiņām, laižot pārdošanā, bet arī vēl dažādos citos veidos. Tiek izlietāti fabrikās kafijas pupiņu ekstrakti, piejaucot klāt vēl dažādas citas ķīmikālijas, arī neredzudz cukurvielu (karbohidrāti: dekstrīns, maltoze, dekstroze u. c.). Šādi apmēram ir sagatavota, tā saucamā, Nestles kafija, kas ļoti plaši izplatīta pārdošanā veikalos un tiek lietota mājās. Nestles kafija ir ļoti iecienīta mājsaimniecībā, jo tā prasa maz pūļu vārīšanā: tikai ūdens uzvārīšanu. Tad vārītā, karstā ūdenī ber kafiju, kas ātri izkūst bez paliekām, pieber klāt cukuru, pielej krējumu, pienu, ja vēlas, un, lūk, ir lietājama, baudāma. Ja Nestles kafiju paņem tējkarotē, to ieliekot karstā ūdenī, vai aplejot, tad redzams, ka tikai daļa kafijas izkūst, bet kāda neliela daļa it kā „pāroglojas" sačukurojas. Ko tas nozīmē? — Tas ir fabrikas patentēts noslēpums.

Sakarā ar šo pēdējā laikā laudis sāk uztraukties par savām sirdīm un jautāt: Vai tikai šī Nestles kafija ir pagatavota no īstām kafijas auga pupiņām? — Šo jautājumu teicami atrisina vācu dabaspētnieks, uzturvielu un baudvielu ķīmijas speciālists prof. Dr. Piperlings. Viņš laboratoriskos eksperimentos ir aplēsis, ka kofeīns satur: 1.24 proc. grauzd. kafijas pup., 0,15—0,25 proc. kafijas aizstājēju kafiju un 20 proc. un pat vairāk — Nestles kafiju.

Ir jāzina, ka šie skaitļi tomēr aplēsti tikai aptuveni, jo kofeīna saturs kafijā ir atkarīgs no dažādiem faktoriem. Svarīgi ir, kāds ir pemts materiāls, kā iegūts, nagatavots, uzturēts, vārīts, gatavots dzeršanai u. t. t.

Bez Nestles kafijas ir taču veikalos pārdošanā daudz citu speciāli sagatavotu kafijas šķirnu, kam ir daudz mazāk kofeīna saturētāju procentu nekā pirmajā. Kafijas aizstājēji ir: cigorinu saknes (ar mazu kofeīna saturu). mieži, kvieši, rudzi pat auzas, kukuruza, t. i., visi graudzāļu (gromineae et Cyperaceae augi) dzimtas augu augļi — graudi u. t. t. Piezīmēju ka parasti mūsu dzimtenē Latvijā cigorini (Cichorium intybus L.) tika audzēti ir īpaši kā kultūras augi, turpretim tie te, Kanadā, aug pa visām celmalām, grāvjiem, laukiem, gravēm kā nezāles savvalas augi no plašās (vairāk nekā 15.000 sugu) kompozita dzimtas augiem. Kafijas augs (Cofea) ir tropisko, subtropisko zemju augs.

JAUNSUDRABIŅA PASAULĒ

(Nobeigums no 4. lpp.)

Pārdomas par Jāni Jaunsudrabiņu vēlētos šādu laikmetīgu latviskuma atklāsmi arī Jāņa Jaunsudrabiņa klasiskajiem mākslas pamatvērtībām. To reālizēt ir baltu filologu uzdevums. Uz šādām pamatvērtībām mēs gūstam ne vien intellektuālu apmierinājumu par mākslinieciskā veidola veselumu, bet atgriežamies paši garīgās „mūsmājās" — caur laikmetu ainām un cilvēku nemainīgi latviskiem aspektiem ar nezūdamu dzīvību. No Baltās grāmatas pāri „Skolai", „Zalajai grāmatai" — pāri jau aplūkotajai romānu virknei ar trimdas grāmatu „Es stāstu savai sievai" beidzot, mums rokās mums gara acu priekšā ir visa latviešu aktuālā laikmetība, tik daudzplāšnaina, tik īpatnēja, tik bagāta, kā to vienīgi Jāņa Jaunsudrabiņa mūža veikums spējis atveidot. Tas aptver latvisko metamorfozu!

Visās sakarībās, visos sniegtajos veidolos to izvērtēt būs reiz viens no lepnākajiem un patiecīgākajiem mūsu literātūras pētniecības uzdevumiem, jo tas atklās latviskas vērtības: reizē klasiskas, nemainīgas un tomēr latviski laikmetīgas.

Aicinājums jaunatnei

Pagājušā ziemā Toronto darbojās TL B-bas rīkotie Jaunatnes kursi, aicinot piedalīties visus jauniešus, kas vecāki par 14 gadiem. Šoziem šos kursus atsāks ar jaunu sparu. Īstenībā tos var apzīmēt arī par latviešu jaunatnes vakariem, kur pulcējas, mācās, dzied un dejo latviešu jaunatne. Tā nebūs skola īstajā nozīmē, bet latviska vide, kur lektori runās par dažādiem latviskiem tematiem — valodu, zemi, tautu, mākslu u. t. t., kā arī par jaunākajiem zinātnes sasniegumiem rīkos kultūrfilmu vakarus.

Sanāksmes notiks reizi nedēļā, vakaros no pl. 7,15 līdz pl. 9,30. Kursu sākumu izziņos laikrakstos.

Par sevi lūdzu sniegt attiecīgas ziņas un nosūtīt uz adresi: Jaunatnes kursi, 81 Primrose Avenue, Toronto, līdz š. g. 1. oktobrim.

TL B-bas Jaunatnes audzinātāju Kopa

PATEICĪBA

LPB Kanadas kopas valde izsaka sirsnīgu pateicību visiem Toronto Rakstnieku vakara dalībniekiem, apmeklētājiem un atbalstītājiem, it īpaši autoriem I. Grebzdei, V. Tomai, I. Viksnai, E. Andersonei un I. Batrakam, kā arī M. Znotiņai, kas deklamēja I. Viksnas dzejoļus, un I. Indzerei par izteiksmīgi nolasīto E. Andersones stāstu. Mīļš paldies vīru dubultkvartetam Kalvis par jaukajām dziesmām, Sv. Andreja baznīcas draudzei un māc. A. Čopam par telpām un M. Baldumai par gaumīgi klāto tējas galdu.

Kopas valde.

DZEJAS VAKARS NUJORKĀ

Ir parasts domāt, ka mūsu laikos interese par dzeju ir mazinājusies. Mildas Zīlavas un Osvalda Uršteina deklamāciju vakars Master Institute teātrī, Nujorkā, pierādīja, ka latviešu dzejai netrūkst cienītāju. Par spīti karstajam laikam teātris bija pilns apmeklētāju, to starpā bija daudz jaunatnes.

Programmas pirmajā daļā bija Viļa Plūduļa darbi, otrā — Kārļa Skalbes. Abi mākslinieki bija ļoti rūpīgi sagatavojuši savus priekšnesumus, kas izpelējās publikas siltu atsaucību.

Mākslinieki saņēma daudz ziedu. Divu mūsu lielo dzejnieku darbi divu lielo mākslinieku priekšnesumā dzejas cienītājiem bija ŗets baudījums.

*

Detroitā (Mich.) Kristus ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojums notiks svētdien, 28. septembrī, pl. 2 pp. Christ Evangelical Lutheran Church, 3rd un Philadelphia ielu krustojumā. Prāvests Alb. Birnbaums.

DAŽOS VĀRDOS

Atpalīkušai Pakistānai Savienotās Valstis piešķirušas aizdevumu 15 miljonu dolaru. Par visu šo summu pakistāniešī iepirks ASV kviešus.

o

Inspicēt vienības karaļaukā. Korejā ieradies Savienoto Valstu karaflotes korpusa komandieris ģen. Lemuels Šeferds. Korejā viņš uzturēsies sešas dienas.

o

Maskavas radiofons ar īpašu uzsvaru ziņo, ka pēkšņi miris viens no jaunākajiem krievu ģenerāļiem, tikai 44 gadus vecais ģenerālmajors Aleksejs Petrovs.

o

Pāvests Pijs 12., kas pašlaik uzturas savā vasaras mītnē Kastelgandolfo, saslimis un tādēļ atsauktas visas akceptētās pieņemšanas. Svētais tēvs esot apsaldējies.

o

370 vācu tehniķu, naftas rūpniecības lietpratēju, pieņemti Irānas valdības dienestā, kā to presei paskaidrojis premjērs Mosadeghs. Jaunie darbinieki steigšus dodoties uz Irānu.

Cūkas dzelzs aizkars

Rīgas Radiofons un Cīņa stāsta

NO SKOLAS SOLA PAR PLINTNIECI SARKANARMIJĀ

LVU fil. fak. 1. kursa krievu lit. lekcijā pirmā solā sēd Faina Baravikova, kas ir vecāka par citiem. Semipalatinskas 7. gadīgajā (pamatskolā! — Red.) viņai neiznāca ilgi mācīties: kopā ar citām komjaunietēm 1942. g. viņa devās uz Sarkanarmijas iesaukšanas punktu un kļuva par kādas aviācijas apakšvienības sakarnieci. Pēc kaŗa F. strādāja Rīgā, Sakaru ministrijas dienestā un vienlaikus mācījās Rīgas 25. strādnieku jaunatnes vakara vidusskolā.

SKOLNIEKIEM NAKTIS JĀPALĪDZ KULT

Jelgavas raj. Spridīšu ciema kolchozā Padomju Latvijas 10. gada dienā pr-ja komjaunatne Šķiņķe atzīstas: „mēs vedam labību ar pajūgiem dažus kilometrus līdz automobiļiem, jo uznākušais lietus neļauj tiem piebraukt līdz kolchozam. — Kuļam dienas un naktis. Naktīs palīdz skolnieki, skolas, ciema un kantora darbinieki..."

BALTIEŠI KRIEVU ARMIJĀ

Pēc ziņām, kas saņemtas caur Zviedriju, jauniesauktos latviešus, igauņus un lietuviešus krievi nosūta visvairāk uz Pievolgas, Urālu, Omskas un dienvidu kaŗa apgabaliem. Tikai retais pilda kaŗa dienestu savā dzimtenē. Iesaukšanas notiek divas reizes gadā.

Krievu okupācijas kaŗaspēkā Austrumvācijā ir 220.000 vīru. 75 proc. no šiem karaviriem ir krievi, 10 proc. ukraiņu un tikai 15 proc. pārējo tautību kaŗavīru. Šo karavīru starpā atrodami arī ļoti nedaudzi, kuru uzvārdi liecina, ka tie ir latvieši.

Kad 1944. g. Igaunijā ieradās I igauņu gvardes strēlnieku korpuss, 70 proc. kareivju un 50 proc. virsnieku korpusā bija igauņi, ieskaitot Krievijā dzimušos igaunus. Korpusa komandieris bija Krievijas igaunis ģenerālleitnants Perns. Tagad par viņu nekas vairs nav dzirdams. 1945. g. igauņu korpusu pārorganizēja par divīziju. Tagad šīnī divizijā ir tikai 5 proc. igauņu kareivju un 15 proc. igauņu virsnieku. Divīzija novietota Tallinas tuvumā.

LATVIEŠU KOMŪNISTU PARTIJAS KONGRESS

„Izvestija" paziņojusi, ka tuvāko divu nedēļu laikā notiks atsevišķo padomju republiku komūnistu partiju kongresi. Pirmais no tiem 16. septembrī bija Latvijas komūnistu partijas kongress, un kā pēdējie 23. septembrī kongresi Ukrainā un Azerbeidžanā. Diplomātiskie novērotāji sagaida, ka šie kongresi sniegs svarīgu norādījumu par to, kas sagaidāms Vissavienības kongresā 5. oktobrī.

Ar lielu interesi gaidāmi atsevišķo republiku centrālo komiteju zinojumi, no kuriem varēs spriest, vai Maļenkovs izraudzīts par Staļina pēcteci. Par Maļenkova un viņa galvenō sāncenšu — Molotova un Berijas turpmāko lomu varēs spriest no tā, cik bieži centrālo komiteju zinojumos būs pieminēti šo personu vārdi. No ievēlēto amatpersonu sastāva varēs spriest arī par to, vai komūnistu partijā sagaidāma kāda lielāka tīrīšana. Ja kongresos izraudzīto personu vidū būs ievērojamas pārmainas, tad tas norādīs, ka sagaidāmas pārmaiņas arī Vissavienības partijas vadībā.

LNAK KULTŪRAS UN IZGLĪTĪBAS NOZARES

KULTŪRAS DIENU KONCERTS

velšīts latviešu skanražu jaundarbiem,

ar dzied. E. SEDLIŅAS, M. PLOSTNIECES, operdzied. J. NIEDRAS un komp. T. ĶENIŅA piedalīšanos

NOTIKS SESTDIEN, 27. SEPTEMBRĪ, PL. 7.30 TORONTO, SV. ANDREJA BAZNĪCAS ZĀLĒ (Carlton un Jarvis ielu stūrī)

Ieeja $1.00, skolēniem $0.25 (559)

Latvijas pastmarkas

VĒRTĪGA ATMIŅA NO DZIMTENES!

50 daž. — $1.00; 100 daž. — $3.00

Nupat iznācis: SCOTT vispasaules pastmarku katalogs, I. daļa (Amerika un Anglu imperija) $4.00

Oktobrī iznāks II daļa (Eiropa) $4.00. Pieprasiet izvēlē visas pasaules markas pilnās serijās un atsevišķi, kā arī pilnīgu Latvijas marku cenrādi.

F. ĶEZBERS

1325A HODIAMONT AVE

St. Louis 12, Mo, U.S.A. (553)

Latvijas amata meistara J. KREIĻA

FOTO DARBNĪCA

izdara uzņēmumus iepriekš pieteiktus pa tālruni

PIENEM REMONTĀ FOTO APARĀTUS FILMAS ATTĪSTA UN KOPĒ

TEL. GE 0756

445 PAPE Ave, TORONTO

**Pie